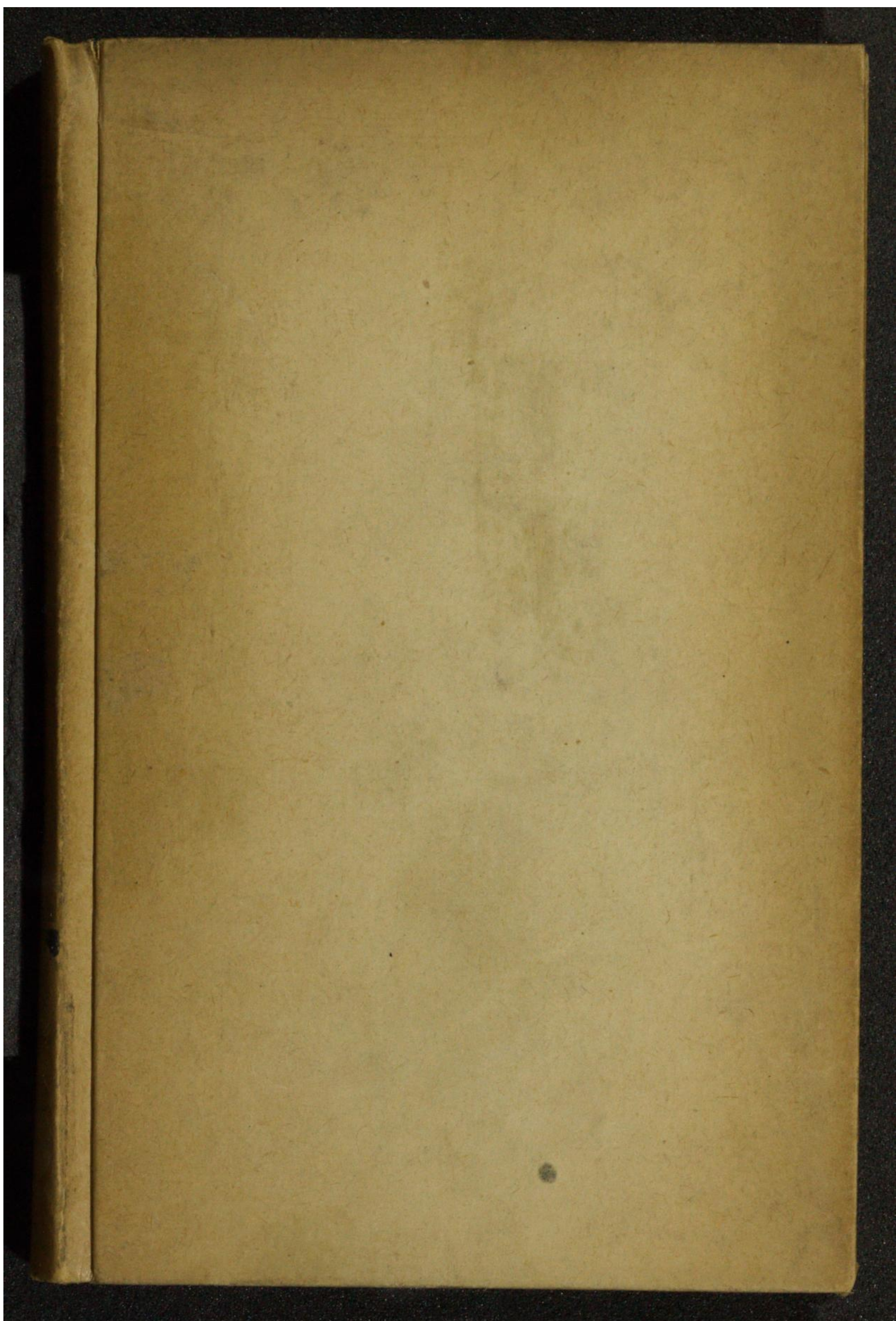
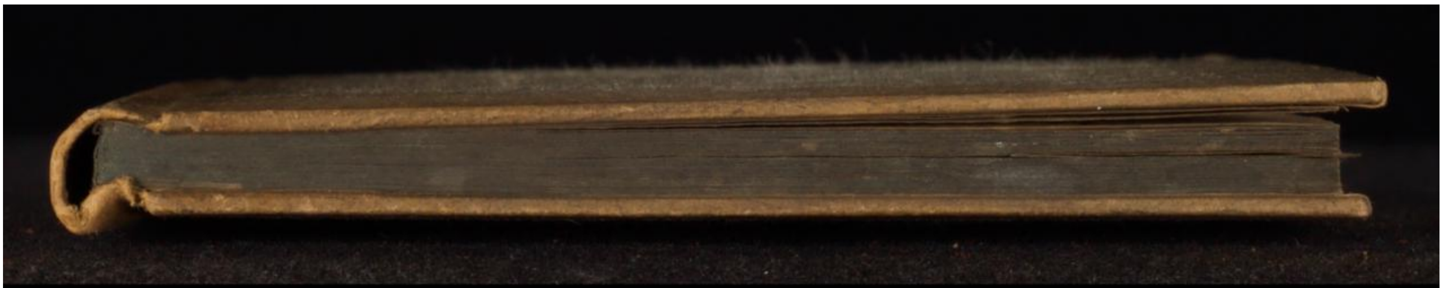

endivogius, de Sulphur

DR. ERNST DARMSTAEDTER
No. 1361
COLLECTION

TRACTATVS DE SVLPHVRE

ALTERO NATVRÆ PRINCIPIO,

AB AVTHORE EO, QVI ET primum conſcripſit principium.

Non nobis Domine non nobis, ſed nomini tuo da gloriam.

5 10 15 6 7 13 8 11 14 3 9 1 2 4 12 16 17 18

ANGELVS DOCE MIHI IVS.

Vt poſsim dijudicare inter verum & falſum.

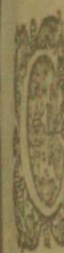
Michael Sendivogius.

COLONIAE,

Apud Ioannem Crithium ſub ſigno galli.

ANNO M. D. CXVI.

AVCTORIS PRÆFATIO ad Lectorem.

CVm mihi non liceat Lector beneuole, apertius quàm alij veteres Philosophi scripserunt, scribere: fortasse scriptis meis non eris contentus. Præsertim cum tot Philosophorũ libros alios præ manibus habeas; sed crede, nec mihi etiam libros conscribere opus est, quia ex illis nec commodum, nec vanã ostẽtationem quæro, ideo nec quis sum, euulgare cupio. Ea quæ tuæ vtilitati iam in publicum tradidi, magis quã satis esse mihi videbatur, reliqua ad Harmoniam, vbi de rebus naturalibus copiosè proposui, releganda destinaui: attamen hortatu amicorũ, & hunc tractatũ de Sulphure conscribere debui, in quo an ad priora addere aliquid opus est, nescio, imò neque hic etiam si tibi tot Philosophorum scripta non satisfaciunt, satisfaciet; Et maximè si tibi quotidiana operatio naturæ nõ satis exempli est, nulla exempla iuuabunt: nam si ista quomodo natura operatur maturo iudicio cõsiderares, non opus haberes tot Philosophorum volumina, quoniã meo

iudicio melius est ab ipsa magistra Natura, quam à discipulis discere. Satis in præfatione libelli 12. Tractatuum, tum & primo tractatu ibidem habes, quod in arte ista tot & tanti libri reperiuntur, vt iã inquirẽtes magis impediant, quam iuuent, & ita esse videtur, quoniam scripta Philosophorum ex tam parua schedula Hermetis, in tam magnum labyrintum maximè erroneũ excreuerunt, & in dies ad Eclypsim declinãt; Et hoc non nisi ab inuidis scientibus factũ esse credo, cum ignorãs nescit quid addi vel subtrahi debeat, nisi fortè autoris manus non benè legi possit. Si in aliqua scientia multum iuuat aut nocet, si vnum verbũ deest, vel superat, illud maximè in ista.

Ad exemplum: scriptum est in loco vno: postea has aquas simul misceas, alter addidit (non) parum quidem addidit, & nihilominus totũ caput contrarium fecit. Studiosus tamen diligens sciat apẽ etiam ex venenosis herbis, mel colligere; si enim ad possibilitatẽ naturæ lectionẽ dirigit, facile Sophismata separabit, & tamẽ legere non desinat, quia liber librum aperit. Sed ego ita intellexi, quod libri Geberi, Philos. & quis scit si non & aliorum Autorũ, vene-

ficiis

ficijs maximis incantati sunt, ita, vt nullo modo poßint nec debeāt intelligi, nisi millesima lectione, & hoc ab ingenioso lectore? (fatui planè ab illorum lectione excluduntur.) Sunt quidem multi qui illum, sicuti & alios Autores interpretantur, sed video explicationem esse difficiliorē textu. Meum consilium est vt in textu maneas, & quicquid legis, omnia ad possibilitatem naturæ applices, & quid sit natura in primis perquiras. Omnes quidem scribunt, quod res est vilis facilis, communis, & verū quidem est, sed adiūgendum fuit, Scientibus. *Sciens & inter stercora illam cognoscit, & ignorans etiam in auro illam esse non credit; & hi omnes qui eiusmodi libros obscuros composuerūt, si artē nescirēt sed ex eiusmodi libris (qui quidē verissimi sunt) artem quærere deberent, illam difficilius inuenirent, quā moderni inquisitores inueniunt: ego mea scripta laudare nolo, ille iudicabit, qui illa ad possibilitatem & cursum naturæ applicabit; & si ex meis scriptis, consilijs, & exemplis, operationē naturæ, & ministros eius, spiritus vitales aerem constringentes, tum & subiecti primæ materiæ cognoscere non poterit, vix ex Raimundo Lullo in-*

telliget: difficile enim est credere, Spiritus habere tantam potentiam in ventre vẽti. Hanc ſyluam & ego tranſire coactus ſum, & illam quoq; multiplicare iuui, tali tamẽ modo, quod meæ plãtæ veris filijs artis, & huius S. Scientiæ ſtudioſis, per ſyluam hãc transire volentibus, in ſigna & quaſi lumen ac duces eſſe debeant; ſunt enim meæ plantæ quaſi ſpiritus corporales. Iam enim ſecula præterierunt, vbi confidentia amicorum floruit; & hæc ſcientia oretenus dabatur, iam nonniſi à ſolius Altiſsimi Dei inſpiratione acquiritur, ideò non deſperet diligens ac Deum timens inquiſitor. Si illam quæret, inueniet, quoniam facilius à Deo quàm ab homine impetratur: ille enim eſt immenſæ miſericordiæ Deus, qui neſcit fidentẽ deſerere; apud illum non eſt reſpectus perſonarũ, cor contritum & humiliatum non deſpiciet, qui & mei, eius Creaturarum indigniſsimi, miſertus eſt, cuius potẽtiam, bonitatẽ, inexplicabilem miſericordiã, quam mihi oſtendere dignatus eſt, explanare non ſum ſufficiens. At ſi non alias grates dare poſſum, calamo ſaltem nõ deſinam temporibus porrigere iſta. Sis ergo bono animo Lector candide, & tibi quoque hanc gratiam non

dene-

denegabit, si in illo spem integrã posueris, illum adorabis & inuocabis, ille tibi aperiet naturæ ianuam, ibi videbis quomodo natura simplicissimè operatur. Scias pro certo, quod natura simplicissima est, nec delectatur nisi in simplicitate; & crede mihi quicquid in natura nobilius est, eò etiam & facilius, ac simplicius; quoniã omnis veritas simplex est. Deus altissimus conditor rerum, nihil difficilè posuit in natura, si igitur vis esse imitator naturæ, tibi suadeo vt in simplici via maneas naturæ, & omnia bona inuenies. Quod si verò tibi nec mea scripta, nec consiliũ placet, ad alios Autores ito. Propterea ego nõ magna volumina scribo, vt in illa non multũ expendas, citoqúe perlegere possis; vt tibi sit ad alios Autores recurrendũ tempus, & quærere non desinas, pulsanti enim aperietur. Iã etiã illa tẽpora adueniũt, in quibus arcana multa naturæ reuelabuntur. Iã illa Monarchia quarta Borealis incipere habet. Iã tempora appropinquãt, mater scientiarũ veniet, maiora elucidabuntur, quam in his tribus præteritis Monarchijs factũ est, quoniam hãc Monarchiam (vt veteres diuinarunt) plantabit Deus per vnum ex Principib⁹, omnibus virtutibus ditatũ, quẽ

 for-

fortaſsè nobis iam tempora produxerunt: Habemus enim in hac parte boreali Principem Sapientiſsimum ac bellicoſiſſimum, quem nullus Monarcharum victorijs ſuperat, humanitate ac pietate nullus excellit. In hac Monarchia Boreali, Deus omnium conditor rerum, maiora arcana ſine dubio in natura elucidabit, quam illis temporibus, vbi aut Paganorum, aut Tyrannorum Principum ſedes fuit. Sed has Monarchias Philoſophi non ſecundum potentiores, ſed ſecundum Cardines mundi numerant. Inprimis Orientalem, poſtea Meridionalem; iam verò Occidentalem habent, & vltimam Septentrionalem in hac parte Boreali expectant, de quibus in Harmonia dabitur. In hac Septentrionali attractiua polari Monarchia, vt Pſalmiſta ait: Miſericordia & veritas obuiabunt ſibi, pax & iuſtitia oſculabuntur; Veritas de terra orietur, & iuſtitia de cœlo proſpiciet. *Vnum ouile, & vnus paſtor. Scientiæ multæ ſine inuidia, quod & ego cùm deſiderio expecto. Tu quoque Candide Lector Deum inuoca, time, ama, meaquè ſcripta diligenter lege,*

lege, & tibi certè diuinare bona. Quod si Deo fauente, natura operante, (cuius imitator sis) ad portum desideratum huius Monarchiæ appuleris, tunc videbis & iudicabis omnia me tibi bona & vera dixisse.
Vale.

I

DE SVLPHVRE.

Secundo Principiorum.

SVlphur non eſt poſtremũ inter *Principia*, quoniam illud eſt pars *Metalli*, imò pars principalis *Lapidis Philoſophorum*, & multi Sapiẽtes varia & veriſsima de *Sulphure* reliquerunt. Imò ipſe HEBER *Lib. Summæ Perfectionis cap. 28.* dicit: Per Deum Altiſſimũ ipſum illuminat omne corpus, quoniam eſt lumen à lumine, & tinctura. Nos autem antequam de illo ſimus tractaturi, viſum eſt nobis, *Primò originem principiorum* deſcribere, præſertim cùm *Sulphur* pro principali *Principiorum* antiquitus habitum eſt. Vnde autẽ *Principia* oriuntur, pauci hucuſque oſtenderunt, & difficile eſt iudicare de aliquo *Principiorum*, ſicut & de quauis alia re, cuius origo & generatio ignoratur: quid enim de colore cæcus? Quod igitur anteceſſores noſtri omiſerunt, id nos in hoc *Tractatu* adimplere propoſuimus.

Sunt autem *Principia* rerum, præ-

ſer-

ſertim *Metallorum*, ſecundùm antiquos Philoſophos, *Duo: Sulphur & Mercurius*. Secundum Neotericos verò, *tria: Sal, Sulphur, & Mercurius. Origo* autem horum *Principiorum* ſunt quatuor *Elementa*, de quorum etiam *origine* nobis imprimis incipiendum eſt. Sciant ergo ſtudioſi huius S. Sciẽtiæ, quatuor *Elementa* eſſe: & quodlibet horum quatuor, habet in ſuo centro aliud *Elementum*, à quo elementatur, & hæc ſunt quatuor *Statuæ Mundi*, ex *Chao* in Creatióne Mundi, à Diuina Sapientia ſeparata, quæ hanc machinam Mundi per ſuum actum cõtrariũ, in æqualitate & proportione tenent, ac virtutum cæleſtium inclinatione omnes res infra & ſuper terram producunt, de quibus ſuo loco, hic ad propoſitum *primò* de propinquiori *Elemento Terræ*.

DE ELEMENTO *Terræ*.

T*Erra* eſt *Elementũ* ſatis dignũ in ſua qualitate & dignitate. In hoc Elemẽto alia tria, & pręcipuè *Ignis* requi-

escunt. Est Elementum præstantissimum ad celandum & manifestandũ ea, quæ sibi concredita sunt: grossũ est & porosum, graue respectu suæ paruitatis, sed leue respectu suæ naturæ: est etiam *Centrum Mundi*, tum & aliorum *Elementorum*. Per eius *Centrum* transit *Axis Mundi* vtriusque *Poli*. Est porosum, vt diximus, sicut spongia, quæ nihil ex se profert. Sed quicquid alia tria in illud stillant & proijciunt, omnia recipit, seruanda seruat, manifestãda manifestat: nihil, vt diximus, ex se profert, sed est receptaculum aliorum, & est in quo omne productum manet, ac per calorem motiuum in illo putresit, ac per eundẽ, separato puro ab impuro, multiplicatur: quod graue est, in illo occultatur; & leue pellit calor in eius superficiem: est omnis seminis & cõmistionis nutrix & matrix: nihil quidẽ aliud præstare potest, quàm tueri semen & compositum ad maturitatem vsque. Est frigidum, siccum, tẽperatur aqua: extra est visibile fixum, intus verò inuisibile & volatile. (*Virgo*) est ex Creatione (distillationis) Mundi, relictum

lictum caput mortuum, quod aliquãdo voluntate diuina calcinandũ erit, post extractionem sui humidi, vt ex illo noua *Chrystallina* creari possit *Terra*. Diuisum est etiã hoc Elementũ in partẽ *puram*, & *impuram*. *Pura* vtitur aqua ad res producendas, *impura* verò in suo globo manet. Est hoc Elementum occultatio & domicilium omnis thesauri. In Centro eius est *Ignis Gehennalis*, continens hanc machinam Mundi in suo esse, & hoc per expressionem aquæ in aera, & accenditur Ignis ille per *primum Mobile*, atq; per influentias stellarum causatur, & accenditur: huic obuiat calor solaris aere temperatus, ad maturandum & adtrahendum ea, quæ iam concepta sunt in suo Centro. Propterea Terra participat cũ Igne, & est eius intrinsecum, nec purificatur, nisi Igne: & sic quodlibet Elemẽtum suo intrinseco purificatur. Intrinsecum autem Terræ seu Centrum, est summa puritas, mixta Igne, vbi nihil quiescere potest: est enim quasi locus vacuus, in quem alia Elementa suos actus proiiciunt, vt in *Libello 12. Tractatuum*

dictum

dictum est : & hæc de Elemento *Terræ*, quam Spongiam esse diximus, & aliorum receptaculum, quod ad nostrum propositum sufficit.

DE ELEMENTO Aquæ.

AQua est *Elementũ* grauissimum, plenũ vnctuosi phlegmatis,& est Elemẽtum diguius in sua qualitate, extra volatile,intus verò fixum,frigidum & humidum est, temperatur aere:est sperma Mundi, in quo semen omnium rerum conseruatur : est custos seminis cuiuslibet rei. Sciendum tamen est, quòd aliud est semen, & aliud Sperma.Spermatis receptaculũ Terra est :seminis verò receptaculũ Aqua .Quicquid in aquam stillat aer causante igne, hoc aqua porrigit terræ. Caret interdum Sperma sufficiẽti semine, ex defectu caloris digerentis illud : Sperma enim semper est in copia, expectans semen,quod ex imaginatione ignis,per aeris motum portat in matricem : & interdum, deficiẽte semine, intrat sperma ; sed exit

ite-

iterum abſque fructu: de quibus aliquando in *tertio Principiorum*, Salis *Tractatu* latius. Accidit ſæpiſsimè in Natura quòd Sperma cum ſufficienti ſemine matricem intrat; ſed matrix indiſpoſita, repleta peccantibus ſulphuribus, aut phlegmatibus, non cõcipit, nec fit hoc quod debuit. In hoc Elemẽto etiam nihil propriè eſt, niſi vt in Spermate eſſe ſolet: delectatur maximè motu proprio, qui fit per aerem, & eſt miſcibile rebus, propter ſuperficiale corpus volatile. Eſt, vt diximus, receptaculum vniuerſalis ſeminis: facilè in illo terra purificatur, & reſoluitur: & aer in illo cõgelatur, ac coniungitur illi. In profundo, mẽſtruũ Mundi eſt, quod aer penetrãdo, virtute caloris trahit ſecum vaporẽ calidum, qui cauſat generationem naturalẽ, earum rerum, quibus terra imprægnata eſt, ſicut matrix; & quando matrix debitam proportionem ſeminis accepit, ſit quid ſit, iam progreditur, naturaque operatur ſine intermiſsione vſq; ad finem; reſiduũ verò humidum, ſeu Sperma, cadit ad latus, & agente calore in terram putrefit

Tr. de Sale germ. impress. invenitur in appendice ad Monte Schyndes Dil. Amsterdam 1656.

trefit illud, ad latus reiectum, & ex illo poftea generantur res aliæ, interdũ variæ beftiolę ac vermiculi. Poffet quidem fagacis ingenij artifex in hoc Elemento, ficut ex fpermate, varia videre Naturæ miracula: fed opus effet illud Sperma accipere, in quo eft iam imaginatum femen aftrale, certi põderis: quia Natura facit & producit, ex prima putrefactione res puras; fed ex fecunda putrefactione multò puriores, ac multò digniores, & nobiliores, vt habes exemplum in ligno vegetabili: vbi in prima cõpofitione Natura facit lignum, quando autem illud poft maturitatem corrumpitur, putrefit, & generantur ex illo vermes, & aliæ beftiolæ vitam & visũ habẽtes: Manifeftum autem eft, quod fẽfibile femper dignius eft vegetabili: nam ad fenfibilium organa multò fubtilior ac purior materia requiritur. Sed ad propofitũ. Hoc Elemẽtum effe *menftruum Mundi*, & trifariam diuifum dicimus; Nempe *purũ, purius*, ac *puriβimum*. Ex eius purifsima fubftantia cæli creati funt, purius etiam in aera refolutum eft, purum aũt fimplex

plex & grossum in sua sphæra remã-
sit & ordinatione Diuina, Natura
operante, custodit omnẽ rem subtilẽ.
Vnum globum cum Terra efficit:
habet etiam suum centrum in corde
maris: vnam axim polarem cum
Terra habet, per quam omnes cursus
& fõtes aquarum exeunt; quæ postea
in magna flumina excrescunt. Per
eiusmodi egressiones aquarum Terra
conseruatur à combustione, & cum
hac humectatione deportatur semen
vniuersale per poros vniuersæ terræ,
quod motus & calor faciunt Manife-
stum autem est, quòd omnes cursus
aquarum, in cor maris reuertuntur,
sed quò postea perueniũt, non omni-
bus constat: sunt enim aliqui, qui cre-
dũt omnia flumina, aquas, & scaturi-
gines, quæ cursum suum in mare ha-
bẽt, ex astris generari, qui cùm aliam
rationem, cur illis mare nõ excrescit,
nesciunt, dicunt in corde maris has
aquas consumi. Sed hoc in Natura
locum non habet, sicut de pluuijs o-
stendimus. Astra quidem causant, sed
non generant; cùm nihil generatur,
nisi in suo simili eiusdem speciei: a-

ſtra verò ſunt ex igne & aere, quomodo igitur generabunt aquas? Et ſi hoc ita eſſet, quòd quædam ſtellæ aquas generarent, tunc neceſſariò & aliæ terram generaſſent, tum & aliæ alia Elementa: quoniam hæc machina Mundi quatuor Elemẽtis ita detinetur, vt vnum aliud minima etiam particula non excedat, ſed in æquilibrio virtutibus certant; aliâs ſi vnum aliud excederet, ruina ſequeretur. At tamẽ maneat, qui vult, in ſua opinione, nobis ita in lumine Naturæ datũ eſt, quòd iſtis quatuor Elementis eorũ æqualitate à ſummo Creatore proportionata, hæc machina Mundi conſeruatur, & vnum aliud in ſua operatione non excedit. Sed aquæ ſuper fundamentis terrę, tanquam in dolio aliquo ab aeris motu continentur, & verſus Poli Arctici ab eo conſtringũtur quia non datur vacuum in mũdo; hac de cauſa eſt in centro terræ ignis gehennalis caliditatis, quem Archeus naturæ gubernat. Nam cum in principio Creationis mundi Deus Opt. Max. ex illo confuſo Chao inprimis quintam eſſentiam Elementorum exaltauit, & facta eſt plus vltra, po-

ſtea ignis puriſſimam ſubſtantiam ad locãdam SS. Maieſtatem ſuam ſuper omnia eleuauit, ac in ſuis terminis poſuit & firmauit in centro Chai voluntate immenſæ ſapientiæ diuinæ, accenſus eſt ignis ille qui poſtea illas aquas puriſſimas diſtillauit. Sed quia iam ignis ille puriſſimus, firmamentum cum throno Dei altiſſimi obtinuit, aquæ ſub illo manſerunt, ac in cælos ſub illo igne condenſatæ sũt, & vt fortius firmarentur, ignis iam groſſior priore diſtillauit. (cauſante ſemper illo igne centrali) qui in Sphęram ignis ſub aquis remanſit, & ſic aquæ inter duos ignes in cœlos congelatæ & compreſſæ ſunt, ſed ignis ille Centralis non ceſſauit, ſed diſtillando vlterius, aquas etiam alias nimis puriores, in aerem reſoluit; qui etiam ſub Sphæra ignis, in Sphęram propriã remanſit, & ab ignis Elemẽto tanquã à fortiſſimo fundamento circumdatur; & ſicut aquæ cœlorũ non poſſunt tranſgredi ignem illum ſupercęleſtẽ, ita ignis elementi nõ poteſt trãsgredi aquas cęlorũ, nec etiã aer poteſt tranſgredi & exaltari ſuper ignis elementũ:

aqua verò cum terra in vnum globũ remanſit, quoniam nõ habet locum in aere, excepta illa parte, quod ignis in aerem reſoluit propter fortificationem quotidianam huius machinæ mundi. Si enim fuiſſet vacuum in aere, tunc aquæ omnes diſtillaſſent, & in aerem reſoluerentur: ſed quia iam aeris Sphæra plena eſt, quæ ſemper ex aquis per continuum calorem centralem diſtillando adimpletur, ita quod cæteræ aquæ ab aeris compreſſione circa terram voluũtur, & cum terra mundi centrum tenent. & hæc operatio fit de die in diem, & ſic etiam hic mundus de die in diem fortificatur, & incorruptus manſurus eſt naturaliter, excepta Altiſſimi conditoris abſoluta voluntate, quia ille ignis centralis non ceſſabit motu vniuerſali, & influentia cœleſtium virtutum accendi, ac aquas calefacere, nec aquæ ceſſabunt reſolui in aerem, nec aer ceſſabit comprimere reſiduum aquarum cum terra, ac ita in centro continere, vt non poſſint moueri ex ſuo cẽtro, & ſic naturaliter hic mũdus à ſumma ſapientia diuina factus eſt &

con-

continetur, & sic ad exemplum huius omnia in mundo naturaliter fieri necesse est. Hanc creationem huius machinæ mundi, voluimus tibi elucidare propterea, vt scias quod quatuor elementa habent sympathiam naturalem cum superioribus, quia ex vno chao eadem sunt: sed à superioribus gubernantur sicut à dignioribus, inde & in hunc locum sublunarẽ hæc obedientia deuenit. Sed scias ista omnia à Philosopho naturaliter inuẽta esse, vt suo loco declarabitur. Nunc ad propositum de aquarum cursibus fluxuque & refluxu maris, quomodo per axem polarem ab vno polo ad alium feruntur. Duo sunt Poli, vnus Arcticus in parte superiori Septemtrionali, alter verò Antarcticus sub terra in parte meridionali. Polus Arcticus habet vim magneticam attrahendi. Polus verò Antarcticus habet vim magneticam expellendi, quod nobis natura in magnete exemplum ostendit. Trahit igitur polus Arcticus aquas per axem, quæ cum intrauerunt, iterum per Poli Antarctici axem erumpunt: & quia aer non permittit in-

æqualitatem, coguntur iterum ad Polum Arcticum centrum ſuum reuerti, & ita continuè curſum ſuum obſeruare. In quo curſu à Polo Arctico ad Polũ Antarcticum per medium ſeu axem mundi per poros terræ diffunduntur, & hoc ſecundum maius & minus ſcaturigines oriũtur, & poſtea in flumina excreſcunt congrediẽtes, ac iterum illuc vnde egreſſæ ſunt, reuertuntur, & hoc motu vniuerſali inceſſabiliter fit. Has aquas aliqui vt diximus ignorantes, motum vniuerſalem & polorum operationes, in corde maris conſumi, ſed ab aſtris generari dicunt (quæ nihil materiale producunt nec generant, niſi quod virtutes imprimunt & ſpirituales influentias, quæ tamen non dant pondus.) Aquæ igitur non generantur, ſed ex Centro maris per poros terræ in vniuerſum mundum egredi ſcito; ex iſtis fundamentis naturalibus Philoſophi inuenerunt varia inſtrumenta ac ductus aquarum & fontanas, cum ſcitur naturaliter aquas non altius aſcendi poſſe, niſi vt egrediuntur; & niſi ita eſſent in natura, ars nequaquã po-

potuiſſet, quia ars imitatur naturam, & quod in natura non eſt, per artem non ſuccedit, aqua vt diximus non altius aſcendit, niſi vt aſſumitur. Exemplum habes illud inſtrumentum, quo vinum ex dolio euocatur; Concluſiuè igitur ſcias, non ex aſtris ſcaturigines generari, & omnes exitus aquarum, ſed ex Centro maris quo iterum recurrunt, ac ſic motum cōtinuum obſeruant. Si enim hoc nō eſſet, nihil omninò neque in terra neque ſuper terram generaretur, imò ruina mundi ſequeretur. Verum ne obijciatur quod in mari omnes aquæ ſalſæ ſunt & aquæ ſcaturiginū dulces, rationē eſſe ſcito, quod aqua illa per poros terræ diſtillatur & multa milliaria per anguſta loca ac per arenas tranſiēs amiſſa ſalſedine dulcoratur, ad cuius exemplum Ciſternæ inuentæ ſunt. Sunt etiam in aliquibus locis pori & meatus maiores largiores, per quos ſalſa aqua erumpit, vnde poſtea ſalis fodinæ, ſalis fontanæ habentur, vt Hallæ in Germania: In aliquibus etiā locis calido conſtringuntur & ſal in arenis relinquitur, aqua verò in alios

poros ſudat, vt in Polonia VVieliciæ, & Bochniæ. Sic etiam cum aquæ per loca callida ſulphurea continuo ardentia tranſeunt, incaleſcunt, vnde Thermæ oriuntur; ſunt enim in viſceribus terræ loca in quibus natura mineram ſulphuream diſtillat, ſeparatque, vbi ab igne centrali illa accẽditur. Per hæc loca ardentia aqua currens ſecundum propinquitatem & remotionem magis minuſve incaleſcit, & ſic in ſuperficiem terræ erumpit, ac ſulphuris ſaporem retinet, ſicut omne iuſculum à ſua decoctione carnium. Eodem modo fit cum aqua per loca mineralia, ſiue cuprea, ſiue aluminoſa trãſiens, eorum ſaporem acquirit. Talis igitur eſt diſtillator conditor omnium rerum, in cuius manu hoc diſtillatoriũ eſt, ad cuius exemplum diſtillationes omnes à Philoſophis inuentæ ſunt, quod ipſemet altiſſimus Deus ac miſericors, abſque dubio hominibus inſpirauit: qui poterit, quando erit ſancta eius voluntas, aut ignem centralem extinguere, aut vas frangere, & erit omnium finis. Sed cum eius bonitas in melius tendit,

dit, exaltabit aliquando SS. Maiestatẽ suam, & ignem illum omnium purissimum, qui aquis cælorum in firmamentum est, altius extollet, dabitque gradum fortiorem igni Centrali, vt & omnes aquæ in aera eleuentur, & calcinabitur terra; vt ita ignis, consumpto omni impuro, reddet subtiles, circulatas in aere aquas, purificatæ terræ, atque sic multo nobiliorem mundum (si alias licet philosophari) efficiet. Sciant ergo omnes huius artis inquisitores, quod terra & aqua vnum globum habent, & omnia simul faciunt, quia sunt Elementa tangibilia, in quibus alia duo occulta operantur. Ignis conseruat terram ne submergatur, vel dissoluatur, aer conseruat ignem, ne extinguatur, aqua conseruat terram ne comburatur. Hæc ad propositum nostrum visum est nobis vtile describere, vt studiosi sciant in quibus fundamenta Elemẽtorum consistant, & quomodo Philosophi eorum actus contrarios obseruauerunt, ignem cum terra, aerem cum aqua copulantes, licet quando aliquid nobile voluerunt, ignem

in aqua decoxerunt, animaduertentes quod ſanguis vnius altero purior, ſicut & lacryma purior eſt vrina. Sufficiat igitur tibi quod diximus. Elementum aquæ ſperma ac menſtruũ mundi eſſe, tum & receptaculum ſeminis.

DE ELEMENTO *aëris.*

AEr eſt elementum integrum dignißimũ in ſua qualitate, extra leue & inuiſibile, intus verò graue, viſibile & fixum. Eſt calidum, & humidum tẽperatur igne, eſt dignius terra & aqua. Volatile quid eſt, ſed fixatur: & quando fixum eſt, penetrabile reddit omne corpus. Ex eius purißima ſubſtantia, creati ſunt Spiritus vitales animalium; minus purũ, in aeris propriam Sphęram eleuatum eſt, reſiduum verò pars eius groſſior, remanſit in aqua, quæ cum aqua circulatur ſicut ignis cum terra, quia amici ſunt, dignißimum eſt vt diximus, & illud eſt verus locus ſeminis omnium rerum. In illo ita ſemen imaginatur ſicut in viro, quod poſtea

motu

motu circulatiuo proijcitur in ſperma ſuum. Habet hoc Elementũ formam integritatis, ad diſtribuendum ſemen in matrices per ſperma & menſtruum mundi: in illo etiam eſt Spiritus vitalis omnis creaturæ, per omnia viuentis, penetrantis, & conſtringentis ſemen alijs Elementis ſicuti vir vxoribus. ille nutrit ea, ille imprægnat, ille conſeruat ea; & docet hoc indies experientia, quod hoc Elemento non ſolum Mineralia animalia vel vegetabilia, verùm etiam alia Elementa viuunt. Videmus enim omnes aquas putrefieri, ac ſordeſcere, ſi non habent recentem aerem: Ignis quoque extinguitur, ſi illi adimitur aer. Inde ſciunt Alchymiſtę ignem per aerem diſtribuere in gradus, & ſecundum menſuram aeris regiſtra ſua ordinant. Terræ quoque pori conſeruantur aere; In ſumma tota ſtructura mundi aere conſeruatur, etiam in animalibus. Homo necatur cui adimitur aer &c. in orbe nihil creſceret, ſi non eſſet vis aeris penetrantis & alterantis, attrahentiſque ſecum nutrimentum multiplicatiuum.

tiuum. In hoc Elemento eſt imaginatum ſemen virtute ignis, quod conſtringit menſtruum mundi, illa vi occulta, vt in arboribus & herbis, cum per poros terræ ac ſpiritualis caloris, exit ſperma cum ſemine, & virtus aeris in proportione conſtringit illud, & congelat guttatim, & ſic de die in diem, de gutta in guttam, creſcendo arbores magnæ eriguntur, ſicut in li. 12. Tractatuum tractatum eſt. In hoc Elemento ſunt omnes res integræ, per imaginationem ignis, & eſt plenum virtutis diuinæ. In illo namque incluſus eſt Spiritus Altiſſimi, qui ante creationem ferebatur ſupra aquas (teſte ſacra Scriptura) & volauit ſuper pennas ventorum. *Si* igitur ita eſt ſicuti eſt, quod Spiritus Domini in illo ferebatur, quid dubitas, quod de virtute ſua diuina in illo reliquit? Nam hic Monarcha ſolet ornare habitacula ſua, ornauit enim hoc Elementum Spiritu vitali omnis creaturæ. In illo namque eſt ſemen omnium rerum diſperſarum, cui à creatione ſtatim vis illa magnetica (vt ſupra diximus) à ſummo opifice in-

inclusa est, quam si non haberet, non posset attrahere quicquam de nutrimento, sed sic semē in sua parua quātitate relinqueretur, nec cresceret nec multiplicaretur; sed sicut lapis magnetis trahit ad se ferrum durum, ad exemplum poli Arctici trahentis ad se aquas vt in Elemēto Aquæ scripsimus, sic aer per magnetem vegetabilem, quod in semine est, trahit ad se nutrimentum mēstrui mundi, id est aquæ. Ista omnia fiunt aere, cum ille est dux aquarum, eiusque vis inclusa est occulta in omni semine ad attrahendum humidum radicale, & hæc virtus est vt supra diximꝰ in omni semine sēper pars illa 280. vt in tractatu 12. Tractatuum tibi ostendimus. Si igitur aliquis vellet esse bonus plantator arborum, animaduertēdum est illi, vt cuspidem attractiuum versus partem Septentrionalem vergat, sic nunquam frustrabitur labore. quoniam sicut Polus Arcticus aquas, ita punctum verticale semen trahunt ad se, & quilibet cuspis attractiuus correspōdet illis, & habes exemplum in omni ligno cuius cuspis attracti-

uus

pr - 18

uus naturaliter ad punctum verticalè tendit, & trahitur ab illo. Nam fiat lignum quodcunque æqualiter elaboratum; si vis scire quis cuspis est superior, pone illud in aquam, ac submergatur (extra tamen suam longitudinem) videbis semper cuspidem illum prius ex aquis emergere, quam eius appositam partem, nescit enim natura errare in suo officio (de quibus latius in Harmonia) de vi magnetica (quamuis de magnete facilè is poterit, cui natura metallorum cognita est) tractabitur: hic nos dixisse sufficiat; Elementũ hoc esse dignissimum in quo est semen & spiritus vitalis seu domicilium animæ omnis creaturæ.

DE ELEMENTO
Ignis.

IGnis est elementum purissimum & omniũ dignissimum plenum adhærentis vnctuosæ corrosiuitatis, penetrantis, digerentis, corrodentis maximi adhærentis, extra visibile, intus verò inuisibile, fixissimum, est calidum

lidum & ſiccum, & temperatur terra, eius omnium puriſſima ſubſtantia & eſſentia, cum Throno Diuinæ Maieſtatis, in creatione primum eleuata eſt, quando aquæ cælorum firmatæ ſunt, vt in Elemento aquæ diximus, ex minus puriſſima eius ſubſtantia Angeli creati ſunt, ex minus puriori cum puriſsimo aere mixta, luminaria & ſtellæ creatæ ſunt, minus purũ adhuc in Sphæram ad concludẽdum & ſubleuandum cœlos erectum eſt, impura verò & vnctuoſa in centrum terræ, ad continuandum motus operationem à ſummo Creatore ſapientiſſimo relicta & incluſa eſt, quam nos gehennam vocamus. Omnes hi ignes diuiſi quidem ſunt, ſed habent adinuicem ſympathiam naturalem. Hoc elementum eſt omnium quietiſſimum ac ſimile currui, cum trahitur currit, cum non trahitur ſtat quietè. Ineſt etiam omnibus rebus imperceptibiliter. In illo ſunt rationes vitales & intellectus, quæ diſtribuuntur in prima infuſione vitæ humanæ, & hæ dicuntur anima rationalis, qua ſola homo à cæteris animalibus differt, &

Deo aſsimilatur. Hæc anima eſt ex illo puriſſimo igne elementali, in ſpiritum vitalem diuinitus infuſa, propter quam homo poſt creationem omnium rerum in particularem mũdum ſeu microcoſmum creatus eſt. In hoc ſubiecto omniũ rerum Creator Deus, ſedem & Maieſtatem ſuam poſuit, ſicut in puriſsimo & quietiſſimo ſubiecto, quod à ſola voluntate ac immenſa ſapientia diuina gubernatur. Propterea abhorret Deus omnem impuritatem, nihil ſordidum, compoſitum, maculatum, appropinquare poteſt Deo. ideò nullus mortalium Deum videre nec accedere naturaliter poteſt: nam ignis ille qui eſt in circumferentia diuinitatis, in quo deportatur ſedes & Maieſtas Altiſsimi, eſt ita extenſus, vt nullus oculus illum penetrare poſſit, quoniam ignis non patitur accedere compoſitũ, ignis enim omnis cõpoſiti mors eſt, & ſeparatio. Quietiſsimum ſubiectũ illud eſſe diximus (quoniam eſt) alias ſequeretur, (quod & cogitare abſurdũ eſt) Deum quieſcere non poſſe, eſt enim quietiſsimi ſilentij, plus quam

mens

mens humana imaginare poteſt. Habes exemplum in ſilice in quo ignis eſt, & tamen non ſentitur, nec apparet, donec motu excitatur & accenditur in illo vt appareat; ita ignis ille in quo locata eſt SS. Maieſtas Creatoris noſtri, non mouetur niſi propria voluntate Altiſſimi excitetur, & ſic deportatur quo eſt S. Voluntas eius. Fit enim voluntate ſupremi conditoris, motus vehementiſſimus & terribilis. Habes exemplum, quando aliquis Monarcha huius mundi in ſua pompa ſedet, qualis circa illum quies, quale ſilentium? & etiamſi ex ſuis aulicis aliquis mouetur, motus tantum vnius & alterius particularis eſt, qui non conſideratur. Sed quando Dominus ipſe mouetur, fit rumor & motus vniuerſalis, tũ omnis aſſiſtentia mouetur cum illo. Quid igitur quando ſupremus ille Monarcha Rex Regũ ac Cõditor omnium rerũ (*ad cuius exemplũ principes mundi conſtituuntur in terris*) mouet authoritatem, qualis motus, qualis tremor, quando circa illũ mouetur tota aſſiſtẽtia cæleſtis exercitus? Sed quæret aliquis quomodo iſta

ſcimus cum cæleſtia ab humano intellectu abſcōdita sūt. Quibus reſpondemus, omnibus Philoſophis iſta manifeſta eſſe, imò ipſa incōprehēſibilis ſapiētia illis inſpirauit, omnia ad exemplum naturæ creata eſſe, & ex illis arcanis naturam retractum habere ac operari, nihilq́ue fieri in terris, niſi ad exēplum cęleſtis monarchiæ, quod ex Angelorū varijs officijs habetur. Sic etiam nō naſcitur nec generatur quicquā, niſi naturaliter. Omnes humanæ inuentiones, imò & artificia, quæ aut ſunt aut erunt, nō niſi ex fundamētis naturæ proueniūt. Voluit Altiſſimus Creator omnia naturalia homini manifeſtare, propterea & ipſa Cęleſtia naturaliter facta nobis oſtendit; ex quibus vt eo melius eius abſoluta ac incomprehenſibilis potentia & ſapientia cognoſceretur, quæ omnia Philoſophi in lumine naturæ ſicut in ſpeculo videre habent, propterea hāc ſcientiam (non auri vel argenti cupiditate, ſed cognitione non ſolum omnium rerum Naturalium, ſed & ipſius Creatoris potentia) magni ęſtimarunt, & de his quam parciſſimè & non niſi figuratiuè loqui voluerunt

ne mysteria diuina per quæ natura elucidatur, indignis patefiant, quod tu si teipsum scire noueris, & non es duræ ceruicis, facilè comprehendere possis, qui ad similitudinem maioris mundi, imò ad ipsius Dei imaginem creatus es. Habes in tuo corpore Anatomiam totius mundi, habes in firmamentum quintam essentiam quatuor Elementorū, ex Chao spermatū in matricem extractam, & in cutem (plus vltrà) constrictam, habes purissimum sanguinem loco ignis, in quo sedes animæ (vice Regis) spiritu vitali locata est, habes cor loco terræ, vbi ignis centralis continuò operatur, & hanc machinam Microcosmi in suo esse cōtinet. Habes polum Arcticum, os; habes aluum antarcticū, & omnia membra cælestibus correspondent, de quibus in Harmonia nostra aliquando latius relinquemus, in Capitulo de Astronomia, vbi scripsimus quomodo Astronomia ars, facilis naturalis, quomodo aspectus planetarū & stellarum causant, & quare ex aspectibus de pluuijs & alijs euentibus prognosticatur, quod hic longum

eſſet recenſere, & omnia iſta ſunt ſibi concatenata,& naturaliter fiunt Deitatem tãtum aliqua adimplere: quod veteres omiſerunt (diligenti ſtudioſo huius arcani) voluimus, vt illi tanto clarius incomprehenſibilis potentia Altiſſimi Dei ad Cor perueniat, & ille illũ eo ardentius amet & adoret. Sciat ergo inquiſitor huius S. Sciẽtiæ quod anima in homine mundo minori, MicrocoſmoDeiCreatoris ſui locum tenens, ſeu viceRex eſt, quę in ſpiritu vitali in ſanguine puriſſimo locata eſt. Illa gubernat mentem, mens verò corpus, quando anima aliquid concipit, mens omnia ſcit, & mentem omnia membra intelligunt,&parent incuti ac expectant cum deſiderio adimplere voluntatem. Corpus enim nihil ſcit, quicquid in corpore fortitudinis ſiue motus eſt, mens facit iſta, corpus tantum eſt menti ſicut inſtrumenta alicuius artificis. Anima autẽ qua homo à cęteris animalib. differt, illa operatur in corpore, ſed maiorẽ operationem habet extra corpus, quoniam abſolutè extra corpus dominatur,& his differt ab animalibus, quæ tan-

tantum mentem & non animam deitatis habent. Sic quoque Deus & conditor rerum dominus & Deus noster operatur in hunc mundum ea, quæ ad mundi necessaria pertinent, & in his includitur mundo, vnde Deum vbique esse credendum. Excluditur autem illa sua immensa sapientia, extra corpus mūdi qua operatur extra illū, & alia multò altiora imaginatur quā corpus mundi concipere potest, & ista sunt contra l. extra naturam, solius Dei secreta, sicut est exemplum in anima, quæ extra corpus multa profundissima imaginatur & hisce assimilatur Deo, quibus extra suum mundum operatur extra naturam, licet & ista sunt adhuc sicut cādela accensa erga meridianam lucem, quoniam anima imaginatur sed non exequitur nisi in mente, Deus verò omnia eodem momento quo imaginatur efficit; sicut anima imaginatur esse Romæ vel alibi quidquid fit in ictu oculi, sed mente tantum, Deus verò talia essentialiter facit, qui omnipotens est. Nō est ergo Deus inclusus mundo, nisi vt anima corpori, separatam habet suā

abſolutam poteſtatem, ſic etiã anima cuiuſcunque corporis eſt, abſolutam habet & ſeparatam potentiam alia facere quam corpus concipere poteſt, maximam ergo habet poteſtatem in corpus ſi vult, alias fruſtra eſſet noſtra Philoſophia. Ex his igitur diſce cognoſcere Deum, & ſcies quibus differt Creator à Creatis. Tu ipſe maiora concipere poteris, cùm iàm à nobis portam apertam habes. Sed ne nobis hic tractatus excreſcat, ad propoſitũ accedamus. Diximus ſupra, Ignis Elementum quietiſſimũ eſſe, quod motu excitatur, quam excitationẽ nouerũt viri ſapiẽtes. Omnem generationem & eiuſdem corruptionẽ Philoſopho neceſſe eſt ſcire, cui non ſolum Creatio cœli manifeſta eſt, ſed etiam omnium rerum compoſitio & cõmixtio. ſed licet omnia ſciunt, non tamen omnia poſſunt. Scimus quidem compoſitionem hominis in omnibus qualitatibus, animã tamen infundere non poſſumus, quoniam hoc myſterium eſt ſolius Dei, & eiuſmodi infinitis myſterijs ſuperat omnia, cũ iſta ſunt extra naturam, iſta non ſunt ad-

huc

huc in dispositione naturæ: natura non prius operatur, nisi quando illi materia porrigitur. Prima materia à Creatore, secunda à Philosopho. In operatione verò Philosoph. natura habet excitare ignem, qui à Creatore occultè in centrum cuiuslibet rei inclusus est; talis ignis excitatio fit per velle naturæ, aliquando per velle sagacis artificis naturam disponentis, naturaliter enim omnes impuritates & pollutiones rerum purgãtur igne. Omne compositum soluitur igne: sicut aqua lauat & purgat omnes res imperfectas quæ nõ sunt fixæ; sic ignis purgat omnes res fixas & per ignem perficiuntur. Sicut aqua omne solutum coniungit, ita ignis omne coniunctum separat, & quod suæ naturæ & proprietatis est, optime purgat & augmentat, non quidem in quantitate sed in virtute agit hoc Elementũ miris modis occultè in alia Elemẽta ac in omnes res. sicut enim anima est ex illo purissimo, ita vegetabilis est ex Elementali quod à natura gubernatur. Agit hoc Element. in Centrũ cuiuslibet rei, hoc modo, natura dat

motum motus excitat aerẽ, aer ignẽ, ignis verò separat, purgat, digerit, colorat, & maturescere facit omne semen, maturumq́; expellit per sperma in loca & matrices, loca pura vel impura, callida magis aut minus, sicca vel humida & secundum dispositionem matricis, seu loci variæ res producuntur in terra, cuius etiam in libello 12. Tractatuum de matricibus mentio facta est, quot loca tot matrices esse. Ita conditor omnium rerum Altissimus Deus, omnes res cõstituit & ordinauit, quod vna contrariatur alteri, & tamen vt mors vnius sit vita alterius: quod vnum producit alterũ consumit, & aliud ex hoc & quiddam nobilius naturaliter producitur, ac hisce conseruatur æqualitas Element. & sic compositi: omnium rerum præsertim viuentium separatio mors, naturalis est, propterea naturaliter hominem mori oportet; quia cum homo ex quatuor Elemẽtis est compositus, subest separationi, cum omne compositum separatur naturaliter. Sed hæc separatio humanæ Compositionis, in die Iudicij tantum fieri debuit,

buit, nam in paradiſo homo immortalis erat, quod omnes Theologi, & ipſa Sacra ſcriptura teſtatur, rationē tamen ſufficientem immortalitatis nullus Philoſophus hucuſq; oſtēdit, quā huius ſcientiæ S. inquiſitori ſcire conuenit, vt videre poſſit, quomodo iſta omnia naturaliter fiunt, & faciliſſimè intelligi poſſunt. Verum & veriſſimum eſt, omne compoſitum huius mundi corruptioni ſubeſſe ac ſeparari poſſe, quæ ſeparatio in regno animali mors appellatur, homo autem cum etiam ex quatuor Elementis compoſitus & creatus eſt, quomodo immortalis eſſe poterat, hoc naturaliter fieri, credere difficile eſt, imò ſupra naturale. aliquid hucuſque habetur, Deus tamen Philoſophis viris bonis ante complura ſecula hoc naturaliter eſſe inſpirauit, quod tu à nobis ſic accipe.

Paradiſus erat & eſt locus talis à ſummo conditore rerum ex veris Elementis non Elementatis ſed puriſſimis temperatis, in ſumma perfectione anatiſatis creatus, & omnia quæcunque in Paradiſo ſunt, ex iiſdem

Elementis creata & incorrupta esse; ibi etiam homo creatus est, ex ijsdem incorruptis Elementis, iusta æqualitate anatisatis constitutus, vt nullo modo corrumpi potuerat, ideò immortalitati consecratus fuit, quoniam paradisum hũc pro hominibus dumtaxat Deus sine dubio creauit (de quo nos & vbi sit in Harmonia copiosè :) sed cum postea peccato inobedientiæ, mandatum Altissimi Conditoris transgrederetur, in hunc mũdum corruptibilem Elementatũ, quem tantum pro bestijs creauerat Deus, homo ad bestias expulsus est, qui cum sine nutrimẽto viuere non poterat, ex Elementis Elementatis corruptis nutrimentum sumere necesse fuit, quo nutrimẽto inficiebãtur illa Elementa pura creationis suæ, & ita lẽtè in corruptionem declinauit, donec vna qualitas alterã superauit, & ruina totius compositi, infirmitas, ac vltimò separatio & mors aduenit. postea adhuc magis corruptioni & morti proximiores fuerunt illi, qui iam in elementis corruptis ex semine corrupto & nõ in paradiso procreati

sunt,

ſunt, quoniam ſemen ex corruptis nutrimētis productum durabile eſſe non poteſt, & quo diutius ab expulſione paradiſi, eo corruptioni propinquius homines accedunt, inde & vita breuior, & deueniet hucuſque, quod & procreatio propter abbreuiationē vitæ ceſſabit. Sunt tamen aliqua loca vbi aerē benigniorem, & ſydera propitiora habent, ibi nō ita cito naturæ corrumpuntur, quia & homines naturalius viuūt. Noſtrates verò temerè gula & inordinata vita, ad corruptionē feſtinant. Docet hoc experientia, quod ex infirmorum parētum ſemine nati non durant. Sed ſi homo in paradiſo manſiſſet, in loco illius naturæ conuenienti, vbi Elementa incorrupta omnia virgo ſunt, in ęternū immortalis eſſet; certum enim eſt, quando elementa pura in æqualitate virtutibus cōiuncta ſunt, ſubiectum hoc incorruptum eſſe, & talis debet eſſe lapis Philoſop. tali creationi humanæ, à veteris illis Philoſophis aſſimilatꝰ eſt, ſed moderni Philoſophi omnia ad literam intelligentes, ad huius ſeculi generationem corruptā

inten-

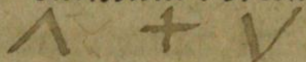
intendunt. Hæc immortalitas principalis fuit causa, quod Philosophi hũc lapidem quærere ingeniati sunt, sciuerunt enim hominem ex talibus Elementis integris creatum esse. Meditati sunt igitur de Creatione ista, quam cum naturalem esse cognouerunt, cœperunt scrutari an talia elementa incorrupta possunt haberi, aut si illa in aliquo subiecto coniungi & infundi possent, quib⁹ ipse Altissimus Conditor rerum inspirauit, compositionem talium elemẽtorum in auro esse, quoniam in animalibus fieri est impossibile, cum ex elementis corruptis vitam sustentare debent; in vegetabilibus etiam non est, quia inæqualitas Elementorum in illis inuenta est; & cum omnia creata ad multiplicationem inclinata sunt, proposuerunt Philosophi in hoc regno minerali hanc naturæ possibilitatem experiri, qua inuenta, alia innumerabilia arcana naturæ inesse viderunt, de quibus vt de secretis diuinis parcissimè reliquerunt. Sic igitur habes quomodo elementa corrupta in subiecto cadunt, & separãtur,

quando

quando vnum aliud ſuperat , quia tunc fit per primam ſeparationem putrefactio, & per putrefactionē puri ab impuro ſeparatio , & ſi tunc fit coniunctio noua, tunc virtute ignis acquirit formam multò nobiliorem primâ. Nam in ſuo primo ſtatu corruptio fuit ex groſſo admixto quod nō niſi per putrefactionem purgatur, & melioratur, & hoc fieri non poteſt, niſi coniunctis viribus quatuor elementorum, quæ ſunt in omni compoſito: cum enim cōpoſitum cadere debet, per elementum aquæ cadit, & dum ita confusè iacent, ignis qui eſt potentialiter in quolibet aliorum vtpote in terra, in aere, conueniunt ſimul, & coniuncta manu vincunt poſteà aquam, quā digerunt, coquunt, & vltimo cōgelant, ac tali modo natura naturæ auxiliatur; ſi enim ignis centralis occultus, qui in vita captus erat, vincit, agit in id quod ſibi propinqui⁹ ac purius eſt, ſicut & ipſum puriſsimū eſt, & coniungitur cum illo: ita vincit contrarium ſeparatque purum ab impuro, & generatur noua forma, ſi adhuc adiuuatur priore multo præſtantior,

tior, interdũ ſagacis artificis ingenio fiunt res immortales, maximè in regno minerali. ſic omnia ſolo igne, & ignis regimine fiunt, & perducuntur in eſſe, ſi me intellexiſti. Hic igitur habes Elementorum originem, & naturas eorum ac operationes quam breuiſsime deſcriptas, quod ad noſtrũ propoſitum hoc loco ſufficit. Nam alias ſi quodlibet Elementum deſcriberetur vt eſt, magnum volumen oriretur, noſtro propoſito non neceſſarium. iſta omnia vt diximus ad Harmoniã remittimus, vbi Deo fauente ſi nobis vita ſuperſtes erit, de naturalibus copioſius relinquemus.

DE TRIBVS PRINCIPIIS *omnium rerum.*

DEſcriptis hiſce quatuor Elemẽtis ad tria principia rerum deſcendamus, quomodo autem illa producuntur, ex quatuor Elementis ſic accipe.

Poſtquam natura ab Altiſsimo Creatore omnium rerum Priuilegiũ feudi ſuper hanc Monarchiam mũdi

ac-

acceperit, cœpit loca & prouincias vnicuique ſecundum dignitatem diſtribuere, & in primis quatuor Elementa principes mundi eſſe conſtituit, & vt adimpleretur voluntas Altiſsimi (in cuius velle natura poſita eſt) vt vnum in aliud inceſſabiliter ageret, ordinauit. Cœpit itaque agere ignis in aerem, & produxit Sulphur. Aer quoque cœpit agere in aquam, & produxit ſal. Aqua etiam cœpit agere in terram & produxit Mercurium. Terra autem cum non habuit in quo ageret, non produxit quicquam, ſed productum remãſit in illa, propterea tria tantum principia euenerunt, & terra facta eſt nutrix & matrix aliorũ. Tria vt diximus Principia producta ſunt, quod veteres Philoſophi non ita ſtrictè cõſiderarunt, qui duos tantum actus Elementorũ deſcripſerunt; vel ſi etiam volẽtes obticuerunt, quis illos iudicabit, cum illi ſcripta ſua filijs ſuis tantũ dedicarunt, & ſulphur cum Mercurio (quod & nobis ſufficiat) materiam metallorum, imò & lapidis Piloſ. eſſe nominarunt. Quicunque igitur vult eſſe verus indagator

tor huius S. Scientiæ, necesse est vt sciat accidentia, & ipsum accidens noscat, vt discat ad quod subiectum seu Element. accedere proponit, vt per media sese ad id accommodet, si alias quaternarium numerum adimplere desiderat. Sicut enim hæc tria Principia ex quatuor producta sunt, sic oportet per diminutionem, vt etiã hæc tria producant duo, masculum & fœminam: duo verò producant vnũ incorruptibile, in quo erunt illa quatuor æqualiter syncera ad summum depurata, digesta, & sic respondebit quadrangulus quadrangulo. Et hæc est illa quinta essentia omni artifici multum necessaria, à multis cõtrarijs separata, & sic habes in his trib⁹ principijs in quacunque compositione naturali corpus, spiritum & animam occultam, quæ tria si separata & bene purgata vt diximus coniunxeris, sine dubio imitando naturã, purissimum fructum dabunt. Quoniam etiam si anima ex nobilissimo loco assumpta est, illuc tamen quo tẽdit, non potest peruenire nisi per spiritum, qui est locus & domicilium animæ, quam si

vis

vis reducere in locum debitum, opus eſt vt ſit lauata ab omni peccato, locus quoque ſit purificatus, vt in illo anima poſſit glorificari & nō amplius ſeparari. Iam ergo habes trium Principiorum originem ex quibus tuum eſt imitando naturam Mercurium Philoſ. & eorum primam materiam producere, & iſta principia rerum, maximè metallorum ad tuum propoſitum deducere, cum ſine iſtis principijs impoſſibile eſt tibi aliquid perficere per artem, cum & natura ipſa ſine ipſis nihil facit, nec producit. Hęc tria ſunt in omnibus rebus, & ſine illis in orbe nihil eſt, nec naturaliter erit. Sed quoniam ſupra ſcripſimus quod veteres Philoſophi duo tantum principia nominarunt, ne inquiſitor aberret, ſciendum eſt, quod licet illi ſulphur & Mercurium deſcripſerunt, ſine ſale tamen nequaquam ad hoc opus accedere potuerunt, cum illud eſt clauis & principium huius ſacræ ſcientiæ: illud eſt quod aperit portas iuſtitiæ, illud eſt quod claues habet ad carceres infernales, vbi ſulphur ligatū iacet, ſicut aliquando latius dabuntur

ista in tractatu tertio principiorum, de Sale. Nunc ad propositum, quod hæc tria Principia omninò sunt necessaria, quia illa sunt materia propinqua. Duplex enim est materia metallorũ. Proxima, Remota. Proxima est Sulphur & Mercurius, Remota, sũt quatuor Elementa ex quibus solius Dei est res creare. relinque ergo Elementa quoniam ex illis nihil facies, nec poteris, nisi hæc tria Principia producere, cum & natura ex illis nihil aliud producit. Si igitur ex Elementis nihil aliud quam ista tria Principia producere potes, ad quid tibi iste van⁹ labor, id quęrere vel facere velle, quod jam à natura generatum est? Nonne melius est ire tria milliaria quã quatuor. Sufficiat ergo tibi tria principia habere, ex quibus natura in terra & super terram omnia producit, quæ tria in omni re integrè inuenies. Ex horum debita separatione & coniunctione, natura producit tam metalla quam lapides in regno minerali; in regno verò vegetabili, arbores herbas & omnia; in regno etiam animali, corpus, Spiritum, & animam, quod

maxi-

maximè operi Philosop. adæquatur. Corpus est terra, Spiritus est aqua, Anima est ignis seu sulphur auri. Quantitatē corporis auget Spiritus, virtutē verò auget ignis; Sed quia magis est de Spiritu in pondere quam de igne, exaltatur Spiritus & opprimit ignem, trahitque ad se: & sic quilibet eorum crescunt in virtutem, & terra quæ est intermedium illorum, crescit in pōdere. Omnis igitur indagator artis, concludat in suo animo quod quærit ex his tribus, & huic in auxilium succurrat, vt possit vincere suū Contrarium; posteà addat ad pondus naturæ suum pondus, vt adimpleatur defectus naturæ per artē, & ita vincet suum contrarium. Diximus in Elemento terræ, terram nihil aliud esse quam receptaculum aliorum, id est subiectū in quo ista duo ignis & aqua certant, mediante aere; si prædominatur aqua, producit res temporales & corruptibiles; si autem ignis vincit, quod ducit res perpetuas & incorruptibiles. considera igitur quod tibi sit necessarium.

Scias præterea quod ignis & aqua

ſunt in omni re, ſed neque ignis neq; aqua faciunt aliquid, quoniam illa inter ſe tantum certant & pugnant de velocitate, & de virtute, & hoc non per ſe, ſed per excitationem caloris extrinſeci qui motu cæleſtium virtutum in centro terræ accenditur, ſine quo iſta duo nihil facerent vnquam, ſtarent vterque illorum quodlibet in ſuo termino & pondere; ſed natura poſtquam coniunxit iſta duo in proportione, tunc calore extrinſeco excitat illa, & ſic incipiunt inter ſe pugnare, & quodlibet illorum vocat ſuum ſimile in adiutorium, ſicque aſcendunt & creſcunt, quouſque terra cum illis amplius aſcendere non poteſt, interim illa duo in eiuſmodi retentione terræ ſubtiliantur: nam in illo ſubiecto terræ ignis & aqua aſcendunt inceſſabiliter, & per poros reſeruatos quos aer præparat agunt, & ex illa eorum ſubtiliatione flores & fructus ſequũtur, in quibus amici fiunt, vt in arboribus videre eſt; quo enim melius ſubtiliantur & purificantur aſcendendo, eo præſtantiores producunt fructus, præſertim ſi æqualiter vir-

virtutibus coniunctis finiunt.

Purgatis ergo rebus, fac vt ignis & aqua amici fiant, quod in terra sua, quæ cum illis ascenderat, facilè faciēt, & tunc id breuius perficies quam natura, si benè secundum pondus naturæ coniunxeris; non sicut prius fuit, sed sicut natura requirit, & tibi opus est. Quoniam natura in omni compositione magis apponit de alijs quā de igne. Minima pars ignis semper est, sed natura secundum placitū addit ignem extrinsecum, ad excitandum illum internum secūdum maius vel minus per multum aut parum temporis, & secundū hoc si ignis superat aut superatur, perfectę aut imperfectę res fiunt. Sic in mineralibus quam in vegetabilibus. Non intrat quidem ignis extrinsecus in profundum compositionis essentialiter, sed tantum virtute; quoniam ignis intrinsecus materialis, sufficit sibi si tantum nutrimentum habet, & ignis extrinsecus est illi nutrimentum, & quasi ligna respectu ignis Elementalis, & secundum tale nutrimentū crescit & multiplicatur. Cauendum tamen est, ne

ille nimius ignis extrinſecus adueniat, quoniam ſi quis multum & extra poſſe commedit, ſuffocatur: paruum ignē magna flamma deuorat, ignis extrinſecus debet eſſe multiplicatiuus, nutriens, non deuorans, ita enim res perficiuntur. Decoctio ergo in omnibus rebus eſt perfectio, ita natura addit virtutem ad pondus & perficit. Verùm quia difficilè eſt ad compoſitū addere, cum hoc longiſſimum laborem requirit, conſulimus itaque, vt de ſuperfluo amoueas, tātum quantū opus eſt, vel natura requirit. Remotis ſuperfluitatibus miſce, oſtēdet poſtea natura quod quæſiuiſti. Tu quoque cognoſces, ſi natura benè aut malè coniunxit element. cùm in coniunctione elementa omnia conſiſtunt. Sed multi laborantes ſtramen pro tritico ſeminant, aliqui vtrumque, multi verò id proijciunt quod Philoſophi amant, aliqui incipiunt & deſinunt, quod ex illorum inconſtantia euenit; artem difficilem, laborem facilem quærunt, optima reijcientes peſſima ſeminant: ſed ſicut hæc ſcientia in præfatione occultatur, ſic & ma

teria

teria in principio proijcitur. Nos autē dicimus artem hanc nihil aliud esse, quam virtutes Element. æqualiter commixtas, calidi, sicci, frigidi, humidi, æqualitas naturalis, coniunctio masculi & fœminæ, quem eadem fæmina genuit, id est coniunctio ignis & humidi radicalis metallorum. Cō- „
siderando quod Mercurius Philosop. „
habet in se sulphur, suum proprium „
bonum secundum minus & maius „
depuratum & decoctum à natura, ex „
Mercurio omnia perficere poteris; „
sed si scies addere ad pondus naturæ „
tuum pondus duplicare Mercurium, & triplicare sulphur, citius terminabitur in bonum, posteà in melius, vsque in optimum, quamuis vnum tantum apparens est sulphur, & duo Mercurij, sed vnius radicis, non crudi nec nimis cocti, purgati tamen & soluti, si me intellexisti. Materiam quidem Mercurij Philosoph. & materiam sulphuris eorundem describere non est opus, nemo mortalium potuit, nec in posterum poterit apertius, & clarius illam describere, quam ab antiquis Philosophis descripta & nominata
 est,

eſt, niſi alias anathema artis eſſe velit. Eſt enim ita communiter nominata, vt etiam non æſtimetur; ideò inquiſitores ad alias ſubtilitates ſe conuertunt, quam in naturæ ſimplicitate manerent. Non dicimus tamen Mercurium Philoſophorum commune quid eſſe & apertè nominari, ſed de materia, ex qua Philoſ. ſulphur ſuum & Mercurium creant, quoniam Mercurius Philoſ. non habetur per ſe ſuper terram, ſed ex ſulphure & Mercurio cõiunctis educitur arte. nõ prodit in lucem, nudus enim eſt, ſed à natura miris modis inuolutus eſt. Cõcluſiuè dicimus repetendo ſulphur & Mercurium eſſe mineram noſtri argenti viui, (coniuncta tamen) quod argentum viuum habet, poſſe metalla ſoluere, occidere, & viuificare, quam poteſtatem accepit à ſulphure acetoſo ſuæ propriæ naturæ.

Sed vt adhuc melius cõcipere poſſis, audi quæ differentia eſt, inter noſtrũ argentum viuum, & Mercuriũ vulgi. Mercurius vulgi non ſoluit aurũ nec argentum vt ab illis nõ ſeparetur, argentum verò viuum noſtrum, ſoluit

aurum

aurum & argentum & non ſeparatur ab illis in æternum, ſicut aqua mixta aquæ. Mercurius vulgi habet ſulphur combuſtibile malum quodenigratur, noſtrum argentum viuum habet in ſe ſulphur incōbuſtibile, fixum, bonū, albiſſimum & rubeum. Mercurius vulgi, eſt frigidus, humidus: Mercurius noſter, eſt calidus, humidus. Mercurius vulgi, corpora denigrat & inficit: Argentum viuum noſtrum corpora dealbat vſque ad criſtallinam ſerenitatē. Mercurius vulgi vertitur per præcipitationem in puluerē citrinum, ſulphur malum: Argentum viuum noſtrum mediante calore vertitur in ſulphur candidiſſimum, bonū fixum & fluxibile. Mercurius vulgi quo magis decoquitur, eo magis fluxibilis: argentum viuum noſtrum quo magis decoquitur, eo magis inſpiſſatur. Ex his igitur circumſtantijs conſiderare poteris, quomodo differunt inter ſe Mercurius vulgi ab argento viuo Philoſophorum. Si adhuc non intelligis, noli expectare, nullus mortalium dabit clariora ſicut hic diximus. (ſed de virtutibus) talis vir-

tutis eſt argentum viuum noſtrum, quod & per ſe ſufficit, & tibi & ſibi abſque omni additione rei extraneæ, ſola decoctione naturali ſoluitur & congelatur: ſed Philoſophi propter abbreuiationem, addunt illi ſulphur ſuum benè digeſtum & maturum, & ſic operantur. Potuiſſemus quidem citare ſcripta Philoſophorum ſermonem noſtrum confirmantia; ſed quoniam clariora eorum ſcriptis ſcripſimus, non indigent comprobatione; is intelliget, qui in aliorum ſcriptis verſatus eſt. Si igitur noſtrum conſilium vis ſequi, conſulimus vt antequam ad hanc artem accedas, inprimis diſcas compeſcere linguam & naturam minerarum & metallorũ inquiras, tum & vegetabilium, quoniam in omni ſubiecto Mercurium noſtrum inuenies, & ab omnib. rebus Mercurius Philo. extrahi poteſt, licet in vno ſubiecto propinquius quam in alio. Scito etiam pro certò, quod hæc ſcientia, nõ in fortuna neque caſuali inuentione, ſed in reali ſciẽtia locata eſt, & non eſt niſi hæc vnica materia in mundo per quam & ex qua præpa-

ratur

ratur lapis Philoſophorum. Eſt quidem in omnibus rebus, ſed in extractione eius vita deſiſteret: ſine cognitione tamen rerum naturalium præſertim in regno numerabili, ſimilis eris cæco qui vſu ambulat. Talis quidem artem non niſi caſualiter quęrit, & ętiamſi ſicut multoties accidit caſu ab aliquo materia tractatur argenti viui noſtri, tunc vbi incipere debet, opus ſuum finit, & ſic ſicut caſu inuenitur, caſu amittitur, quia neſcit ſuper quid ſuam intentionem fundare debet. Ideò hæc ſcientia eſt donum Dei Altiſſimi, & niſi Deus per ingeniū bonum vel per amicum alicui reuelauerit, difficilè cognoſcitur: nam non omnes Gebri, non omnes Lullij eſſę poſſumus. Et licet Lullius vir ſubtilis ingenij fuit, tamen ſi ab Arnoldo artem accepiſſet, certè ſimilis fuiſſet alijs qui illam cum difficultate inquirunt, ſiquidem & Arnoldus ab amico accepiſſe cōfitetur, facilè enim ſcribere cui ipſa natura dictat. Eſt Prouerbium: *facilè eſt addere inuentis.* Omnis ars & ſcientia magiſtro facilis, ſed incipienti diſcipulo non ſic, & ad

hanc

hanc sciẽtiam inquirendam tempus requiritur longum, copia vasorum & expensa magna, & quotidianus labor, cum immensa meditatione, quamuis
" scienti omnia leuius.

Conclusiuè dicimus hanc artem solius Altissimi Dei donum esse, qua cognita orandus est, vt etiam ad artẽ hanc benedictionem suam dare dignetur, quoniam sine benedictione diuina omninò inutilis est, quod nos ipsi experti sumus, cum propter scientiã aliquot grauissima pericula passi, plus infortunij ac incommodi quam vtilitatis inde habuim⁹; sed credimus mũdum tempus aduenisse, cùm raro sapiũt Phryges. Iudicia Domini abyss⁹ multa, attamen diuinam prouidentiã in eiusmodi nostris infortunijs admiratus sum. Semper enim Altissimi cõditoris nostri protectionem præsto habuimus, vt nullus inimic⁹ potuerit nos opprimere, custos fuit semper Angelus Domini Arcæ huius, in quã Altissimus conditor rerum, tantum thesaurum inclusit, quem & vsque tuetur. Audiuimus namq; inimicos nostros in laqueum quem nobis parauerunt,

rauerunt,incidere. Qui in noſtram vitam irruerunt,vita priuati ſunt,qui verò bona noſtra inuaſerunt, bona ſua (nonnulli & regna) amiſerunt. Præterea illorum qui noſtro honori detraxerunt,multos infames perijſſe ſcimus.Tantam cuſtodiam ab omnium rerũ Creatore ſemper habuimus, qui nos ſtatim ex vtero matris noſtrę ſub vmbram alarum ſuarũ ſuſcepit, ſpiritumq́ue intelligentiæ rerum naturalium infudit,cui ſit laus & gloria per infinita ſæcula ſæculorum.Tanta beneficia ab Altiſſimo Deo Creatore noſtro accepimus, quod non ſolum calamo verùm & mente comprehendere ſit impoſſibile. Vix vnquam mortalium alicui maiora, imò ſaltẽ talia contulit Deus. Vtinam tantum animi,tantum Spiritus & eloquentiæ intelligentiæq́ue haberemus,vt debitas gratias illi agere poſſemus,ſcimus enim talia nõ meruiſſe. hoc vnicum credimus eſſe, quod in illo ſolo ſemper ſperauimus,ſperamus, & ſperabimus. Scimus enim nõ eſſe inter mortales, qui nos adiuuare poſſit, niſi hic ſolus Deus & Creator noſter,quia va-
num

num est confidere in principibus, quoniam homines sunt, vt ait Psalm. Omnes hi à Deo Spiritum vitę habẽt, quo ablato, puluerem omnia esse; sed sperare in Domino Deo, (à quo sicut à fonte bonitatis omnia bona abundantissimè fluunt) tutum & securum est. Tu igitur quicunque cupis ad hãc S. Scientiam accedere, pone in primis spem integram in Deo Creatore tuo, illumque precibus fatiga, & crede firmiter, te ab illo non derelinquẽdum; quoniam si Deus cor tuum candidũ, & spem integram in se positam cognouerit, facilè dabit medium, per hãc siue per aliam viam adiuuabit te, vt voto potiaris. *Initium sapientiæ timor Domini.* Ora, sed nihilominus & labora, Deus quidem dat intellectum, sed tu illo scias vti: nam sicut sunt dona Dei, intellectus bonus, & occasio bona, ita est pœna peccati, quãdo omittitur occasio bona.

Sed vt ad propositum redeamus, dicimus argentum viuum materiam primam istius operis esse, & verè nihil aliud, quidquid additur illi, oritur ex illo. Diximus aliquoties quod ex tribus

bus Principijs fiunt, & generantur omnes res mundi, sed nos aliqua ab accidẽtibus purgamus, purgata iterum coniungimus, additis addendis deficientia adimplemus, & imitando naturam ad finem summæ perfectionis decoquimus, quod natura propter accidens perficere non potuit, & iam finiuit vbi ars incipere debet. Propterea si cupis naturam imitari, in his illam imitare in quibus illa operatur; nec te moueat quod scripta nostra contraria sibi videantur in aliquibus locis; ita enim opus est ne ars proderetur. Tu autem elige ea, quæ cum natura cõueniunt. accipe rosas, relinque spinas; si intendis metallum facere, metallum sit tuum fundamentum, quia nõ generatur ex cane nisi canis, ex metallo metallum. nam scito pro certo, si non accipies ex metallo humidum radicale optimè separatum, nihil facies vnquã. Sine grano tritici, frustra colis terram, vnica res, vnica ars, vnica operatio. Si igitur metallũ vis producere, metallo fermentabis; si verò arborem, arboris semen sit tibi fermentum. Vnica vt diximus est operatio,

peratio, extra quam non eſt alia, quæ vera ſit. Errant itaque omnes, qui dicunt aliquod particulare extra hanc vnicam viam & naturalem materiã verum eſſe, etenim non habetur ramus, niſi ex trũco arboris. Impoſſibile eſt & fatuum, ramum prius quam arborem producere velle; facilius eſt ipſum lapidem conficere, quam particulare aliquid etiam ſimpliciſſimũ, quod ſit vtile & in examinatione cum naturali perſiſteret. Sunt tamẽ multi qui gloriantur ſe poſſe facere lunam fixam, ſed melius facerent vt plumbũ vel ſtannũ fixarent, cum meo iudicio idem labor eſt, quia iſta non reſiſtunt examini ignis, donec in ſua natura ſunt; luna aũt in ſua natura ſatis fixa eſt, nec opus habet fixatione Sophiſtica. At cum quot capita tot ſenſus, nos relinquimus cuilibet ſuam opinionẽ qui non vult ſequi noſtrum conſiliũ & naturam imitari, maneat in ſuó errore. Bene quidem particularia fieri poſſunt habito arbore, cuius ſurculi varijs arboribus inſeri poſſunt, ſicut habita vna aqua variæ ſortis carnes decoqui poſſunt in ea, & ſecundum

car-

carnium diuersitatem iusculum saporem habebit , sed hoc ex eodem fundamento.

Concludimus itaque non esse nisi vnicam naturam , tam in metallis quā in alijs rebus , sed diuersam eius operationem, vnam etiam vniuersalem materiam secūdum Hermetem, (sic ab hac vna re omnes res natę fiūt) Multi tamen sunt artifices, quorum quilibet sequitur suum cerebrū ; quærunt nouam naturā, nouam materiā, prapterea etiam inueniunt nouum recensque nihil, quia non ad possibilitatem naturæ, sed ad syllabā scripta Philosophorum interpretantur. Sed hi omnes sunt ex illis comitijs , de quibus in Dialogo Mercurij cum Alchimista scriptum est, qui sine cōclusione domum redeunt ; nō solū absq; medio, verum & sine principio finem quærunt, & hoc inde fit quod non ex fundamentis vel lectione librorum Philos. sed ex auditu & receptis circūforaneis artem assequi conātur; (licet iam lib. Phil. ab inuidis fortasse desolati sunt , in multis locis addunt vel supprimunt) postea cum illis non

ſuccedit, ad Sophiſticationes conuertuntur, & tentant mira opera vana, dealbando, rubificando, lunam fixando, animā auri extrahendo, quod in Præfatione libelli 12. Tractatuum hoc fieri poſſe ſatis negatum eſt. Non quidem negamus, imò omninò eſſe neceſſarium dicimus, animā metallicam extrahi debere, ſed nō ad Sophiſticam operationē, ſed ad opus Philo. qua extracta & purgata, iterū corpori ſuo reddi debet, vt fiat reſurrectio vera corporis glorificati. Nunquā hoc noſtrum propoſitum fuit, ſine grano tritici triticū multiplicare poſſe, ſed vt illa anima extracta aliquod aliud metallum Sophiſtico modo tingere poſſit, falſiſſimum eſſe ſcias, omneſq; qui de hoc gloriantur falſarios eſſe, ſed iſta in tertio principio de Sale copioſius, cum hic non eſt locus extendere calamum.

DE SVLPHVRE.

INter tria Principia *Sulphur* meritò Philoſophi primo loco poſuerūt, ſicut digniſſimum Principium, in cuius

ius

ius præparatione tota ſcientia latet. Triplex enim ſulphur eſt, & inter alia eligēdum: Sulphur *tingens*, ſeu *colorās*: Sulphur *congelans Mercurium*: Tertiū eſt *eſſentiale maturans*. De quo quidem ſeriò tractare debuimus; ſed quia per Dialogum vnum Principiorū edidimus, ita & alia finire cogimur, ne alicui illorū iniuriā inferre videamur. *Sulphur* maturius eſt cęteris Principijs & Mercurius non coagulatur niſi ſulphure: ergo totalis noſtra operatio in hac arte non eſt, niſi vt ſciamus ex metallis ſulphur elicere, quo in viſceribus terræ argētum viuum noſtrum in aurum & argentum congelatur: quo quidem ſulphur in hoc Opere loco maſculi, ideò dignius habetur; Mercurius verò loco fæminæ. Ex horum duorum compoſito & actu generantur Mercurij Philoſophorum.

Deſcripſimus in *Dialogo Mercurij cum Alchimiſta* congregationem illā Alchimiſtarum, vbi conſultabant, ex qua materia & quomodo faciēdus ſit Lapis Philoſophicus. Scriptum eſt etiā, quomodo tempeſtatis infortunio ſine Concluſione ferè in vniuerſū

Orbem diſperſi ſunt. Surrexit enim tempeſtas valida ventuſq; maximus, qui illos huc illuc diſperſit, & aliquorum capita ita perflauit, vt ad hoc vſque tempus ſeſe nondum recolligere poſſunt, vnde in illorũ cerebris variæ ſortis muſcæ generantur. Erãt autem inter illos variarum nationum ac cõditionum homines, inter quos fuit etiam hic Alchimiſta, de quo in hoc Tractatu ſermonem inſtituimus: erat aliâs vir bonus, ſed ſine Concluſione ex numero horum, qui caſualiter *Lapidem Phil.* inuenire proponunt: & erat ſocius illius Phil. qui cũ Mercurio certabat: hic verò dicebat, ſi mihi ita accidiſſet cum Mercurio loqui, paucis verbis illũ expiſcatus fuiſſem: ſtultus iſte alter (inquit) neſciuit cum illo procedere. Mihi quidem nunquam Mercurius placuit, nec credo in illo aliquid boni eſſe: at Sulphur mihi probatur, quia in illis Comitijs optimè de illo diſputauimus, ſi non illa tempeſtas nos diſturbâſſet, primam materiam id eſſe cõcluſiſſemus: quoniam in meo capite non ſolent eſſe res leues, caput meum plenum eſt pro

funda-

fundarum imaginationum: sicque confirmatus, instituit in sulphure laborare. Incepit itaque illud distillare, sublimare, calcinare, frixare, oleum per campanam ex illo facere, tum per se, tum cum crystallis, corticibus ouorum, & alios multos labores in illo expertus est, cumque multum tēporis & sumptuum consumpsisset, & nihil ad propositum inuenire potuit, tristis fuit miser, multas noctes duxit insomnes, exibat etiam sæpenumerò extra vrbem ad speculandum, vt eò cōmodius aliquid certi in suo labore excogitare posset. Accidit autē quadā vice, cùm ita ferè in extasi speculando deambularet, peruenit ad quoddam nemus viridissimum, omniūq; rerū refertissimum; in quo erant omnium minerarum & metallorum fodinæ, omniumq; animalium & auium genera, omnium arborum, herbarum, & fructuum copia: ibi etiam erant varij aquæductus: quoniam illis in locis aqua non habebatur, nisi quæ per varia instrumēta & canales trahebatur; & hoc per varios artifices ex varijs locis: præcipua fuit illa, clariorque cęteris,

ris, quæ à radijs Lunæ trahebatur; & hæc nō nisi pro Nympha nemoris illius procurabatur: ibi etiã pascebãtur tauri & arietes, & pastores erant duo iuuenes, quos Alchimista interrogãs: Cuius, inquit, est hæc sylua? cui respõderunt: Est nemus & hortus nostræ Nymphæ Veneris. Alchimista huc illuc inambulabat. Placuit illi quidem loc⁹, sed ille tamẽ sẽper de suo sulphure cogitabat, atq; ita ambulãdo fessus, miser cõsedit ad latus canalis, sub quadam arbore, & cæpit miserrimè lamẽtari, deplorãdo tempus & sumptus in suo labore frustra impẽsos (nõ erat alias deceptoriæ facultatis, sed sibi ipsi nociuus) aitq; : Quid est hoc, oẽs dicũt rem esse communem, vilem, facilem, & ego sum vir doctus, & hunc miserũ lapidem non possum excogitare, sicq; lamentãdo cæpit maledicere sulphuri ꝙ in illo tot sumptus, tot labores frustra consũpserit: & sulphur fuit etiã in illo nemore, sed inscio Alchimista: interim dũ ita lamentaretur, audiuit vocẽ quasi alicuius senis: Amice cur ita lamẽtaris, cur maledicis sulphuri? Alchimista, circũspexit vbique nemi-

nem-

nemq; videns, perterrefactus est. *Vox:* aũt illa iterum ait. Amice cur ita contristaris? Alchim. resumpto animo, Domine, inquit, Esuriens sẽper de pane, ita ego semper de Lapide Philo. cogito. *Vox:* Et quare maledicis sulphuri? *Alch.* Domine credidi illud esse primam materiam Lapidis Phil. ideò in illo laborãdo per aliquot annos multa consũpsi, & nõ potui istũ Lapidem inuenire. *Vox:* Amice ego quidem sulphur noui verum & principale subiectũ Lapidis Phil. sed te nõ nosco, neq; de tuo labore & proposito quicquam scio. Iniustè maledicis sulphuri: quia illud est in durissimis carceribus, non potest vnicuiq; adesse; quãdoquidem hic ligatis pedibus, in tenebrosissimo carcere positum est, nec egreditur, nisi quò illud deportant custodes eius. *Alch.* Et quare est incarceratum? *Vox:* Quia omnib. Alchimistis obediẽs esse voluit, & facere quicquid ipsi volebãt, contra voluntatem matris suæ, quæ illi interdixerat, vt solummodò iis, qui illam nouerunt, obediret, propterea tradidit illud in carceres, & iussit ligare pedes eius, custodesque

constituit illi, vt sine illorum scitu & voluntate, nusquam ire possit. *Alch.* O miser, propterea & mihi nō potuit succurrere: certè mater eius facit illi magnam iniuriam: & quando dimittetur ex istis carceribus? *Vox:* O Amice, Sulphur Phil. non potest hinc exire, nisi longissimo tempore, & cum grauissimo labore. *Alch.* Domine, & qui sunt custodes eius, qui illū custodiūt? *Vox:* Amice, custodes eius sunt eiusdē generis, sed tyranni. *Alch.* Domine, & tu quis es, & quomodo vocaris? *Vox:* Ego sum Iudex & Præfectus carcerū, & nomen mihi Saturnus. *Alch.* Ergo in tuis carceribus Sulphur detinetur? *Vox:* In meis quidē carcerib⁹ Sulphur detinetur, sed habet alios custodes. *Alch.* Et quid facit in carceribus? *Vox:* Laborat quicquid eius custodes volunt. *Alch.* Et quid scit laborare? *Vox:* Illud est mille artifex, & est cor omnium rerum; scit emendare metalla, mineras corrigit, animalia intellectū docet; scit facere omnia genera florū in herbis & arboribus, atq; illis omnibus præest; corrumpit aerem, quem iterum emendat; est omnium odorū

in

in Mundo artifex, omniumque colorum pictor. *Alch.* Ex qua materia facit flores? *Vox:* Custodes dant materiam & vasa, Sulphur verò digerit, & secũdùm digestionis varietatem & põdus, varios flores & odores facit. *Alch.* Domine, estne senex? *Vox:* Amice, scito quòd Sulphur est virtus omnium rerum, & est secundus natu, sed senior omnibus: fortis, & dignior; sed puer obediens. *Alch.* Domine, quomodo cognoscitur? *Vox:* Miris modis, sed optimè per rationem vitalem in animalibus, per colorem in metallis, per odorẽ in vegetabilibus: sine illo mater eius nihil operatur. *Alch.* Estne solus hæres, vel si habet fratres? *Vox:* Amice vnicum tantum eiusmodi filiũ mater eius habet, fratres eius alij, sunt malis associati; sororem habet, quam amat, & ab illa amatur vicissim, nam illi est sicut mater. *Alch.* Domine, vniformis ne est vbique? *Vox:* Quò ad naturam eius vniformis, sed in carceribus mutatur: cor eius tamen semper purum est, sed vestimenta eius maculata sunt. *Alch.* Domine, fuitne etiã aliquando liber? *Vox:* Maximè fuit,

præſertim illis temporibus, quando fuerunt illi viri ſapientes, quib. cum matre eius magna amicitia intercedebat. *Alch.* Et qui fuerunt iſti? *Vox*: Innumerabiles fuerunt. Fuit *Hermes*, qui cum matre eius vnum erat: poſt ipsũ fuerunt multi Reges, ac Principes, nec non multi alij ſapientes, vtpote hiſce ſeculis. *Ariſtoteles*, *Auicenna*, &c. qui illud liberarunt: hi enim eius ligaturas diſſoluereſciuerũt. *Alch.* Domine, quid eis dedit pro deliberatione? *Vox*: Dedit illis tria Regna: nam quando illud aliquis diſſoluit, & liberat, tunc illud cuſtodes ſuos (qui modo in ſuo Regno gubernant) vincit, & ligatos huic, qui illud liberat in ſubditos tradit, ac eorum Regna in poſſeſsionem dat: ſed quod maius eſt, in Regno eius eſt *ſpeculum* in quo totus Mundus videtur: Quicunq; in hoc ſpeculũ inſpicit, tres partes ſapientiæ totius Mundi in illo videre & addiſcere poteſt: atq; ita ſapiẽtiſſim⁹ in hiſce tribus Regnis euadet: quales *Ariſtoteles* & *Auicenna* fuerũt & alij multi, qui, ſicut & cæteri anteceſſores, in hoc ſpeculo viderũt, quomodo & Mundus creatus eſt: ex

illo didicerunt cœleſtium virtutum influentias in inferiora, & quomodo Natura per pondus ignis res cõponit: tum etiam motum Solis & Lunæ, præſertim verò motũ illum vniuerſalẽ, quo mater eius gubernatur: ex illo gradus caliditatis, frigiditatis, humiditatis, & ſiccitatis, virtuteſque herbarum ac omnium rerum cognouerũt; vnde optimi Medici facti sũt. Et certè niſi Medicus talis ſit, vt ſciat cur hæc herba talis vel talis, cur in hoc gradu calida, cur ſicca, cur humida ſit, non ex libris Galeni, aut Auicennæ, ſed ex fonte Naturæ, vnde & illi iſta habuerunt, fundamentalis Medicus eſſe nõ poteſt. Iſta omnia diligenter illi conſiderârunt, & ſcripta ſua ſucceſſoribus reliquerunt, vt homines ad altiora ſtudia allicerent, & diſcerent Sulphur liberare, atque ſua vincula diſſoluere: ſed homines huius ſæculi ſcripta illorum iam pro finali fundamento habent, & vlterius nõ quærũt; ſufficitque illis quod ſciant dicere, ſic Ariſtoteles ſic Galenus ſcripſerunt. *Alch.* Et quid dicis, mi Domine, poteſtne herba abſque

Her-

Herbario cognoſci? *Vox:* Veteres illi Philoſophi ex ipſomet Naturæ fonte ſua recepta cõſcripſerunt. *Alch.* Quomodo, mi Domine? *Vox:* Scito, quod omnes res in terra, & ſuper terram ex tribus Principijs generãtur, & producuntur: aliquando duobus, quibus tamen tertiũ adhæret: qui igitur nouit tria Principia, & pondus illorum, vt illa Natura coniungit, facilè ex decoctione gradum ignis in ſubiecto, an bene, aut malè, vel mediocriter coctũ idq; ſecundùm maius vel minus, intelligere poterit: nam cuncta vegetabilia ab his, qui tria Principia nouerunt, cognoſcuntur. *Alch.* Et hoc quomodo? *Vox:* Ex viſu, ex guſtu, & odore; in his tribus ſenſibus concluduntur etiam tria Principia rerum, & gradus eorum decoctionis. *Alch.* Domine, dicunt quod Sulphur eſt Medicina. *Vox:* Imò & ipſe Medicus eſt, & qui illum ex carceribus liberant, illis pro gratitudine & ſanguinem ſuum in medicinam dat. *Alch.* Domine, habita vniuerſali Medicina, quàm diu homo poteſt ſe conſeruare à morte? *Vox:* Vſque ad terminũ mortis: cautè tamen

tamen

tamen hæc Medicina ſumenda eſt: multi enim viri ſapientes hac Medicina ante terminũ interierunt. *Alch.* Et quid dicis, mi Domine, eſtne venenum? *Vox:* Nonne audiuiſti, quòd magna flamma ignis conſumit paruam? multi erant Philoſophi, qui ex aliorum doctrina artem habuerunt, qui non ita profundè virtutem Medicinę ſcrutârunt; imò quò Medicina erat potentior, ſubtilior, eò ſanior illis videbatur, & vnum granum eius multa millia metalli trãſmeat, multò magis corpus humanum. *Alch.* Domine, quomodo ergo vti debet? *Vox:* Medicinam vti debuerunt, quæ calorem naturalem confortando nutriret, nõ ſuperaret. *Alch.* Domine, ego ſcio facere iſtam Medicinam. *Vox:* Beatus es, ſi ſcis. Sanguis enim Sulphuris eſt, illa intrinſeca virtus & ſiccitas, conuertẽs & congelans argentum viuum in aurum, tũ etiam omnia metalla & corpora humana ad ſanitatem. *Alch.* Domine, ego ſcio facere oleũ Sulphuris, quod cum calcinatis cryſtallis præparatur: ſcio & aliud per campanã ſublimare. *Vox:* Certè tu ętiam es Philoſ.

ex illis Comitijs: nam optimè mea dicta interpretaris, sic, ni fallor, & omnium Philosophorum. *Alch.* Domine, nonne est hoc oleum sanguis Sulphuris? *Vox:* O amice, sanguis Sulphuris non datur nisi his, qui illud sciunt ex carceribus liberare. *Alch.* Domine, scitne etiã Sulphur aliquid in metallis? *Vox:* Dixi tibi, quòd omnia scit, & in metallis multo melius quàm alibi; sed custodes eius sciunt, ꝙ ibi facilè liberari possit, proprerea ibi in durissimis carceribus detentum custodiunt, ita vt & respirare non potest, timent enim, ne ad palatium Regis perueniat. *Alch.* Domine, in omnibusne metallis ita incarceratum est? *Vox.* In omnibus, sed non vniformiter, in aliquibus nòn ita strictè. *Alch.* Domine, & quare in metallis ita tyrannico more? *Vox.* Quia tunc nõ amplius timeret illos, quando ad palatium suũ Regale peruenerit: iam enim potest videri, iam liberè ex fenestris prospicit; quoniam illic est, in proprio Regno, licet nõdũ ita vt desiderat. *Alch.* Domine, & quid comedit? *Vox*: Cibus eius ventus est: cùm

cùm liber eſt, coctus; ſed in carceribus cogitur comedere crudum. *Alch.* Domine, poſſintne iſtæ inimicitiæ inter illud & cuſtodes eius reconciliari? *Vox:* Imò, ſi quis eſſet tam prudens. *Alch.* Quare cum illis de pace non tractat? *Vox:* Illud nõ poteſt per ſeipſum: quia ſtatim ira & furore excandeſcit. *Alch.* Faciat hoc per aliquem commiſſarium. *Vox:* Feliciſſimus hominũ certè eſſet, & æterna memoria dignus, qui inter illos ſciret pacem facere; ſed hoc nõ niſi vir ſapientiſſimus, qui cum matre eius conueniret, & cointelligentiam habeat: nam ſi amici eſſent, vnus alterum nõ impediret, ſed coniunctis viribus facerẽt res immortales. Certè qui illos recõciliaret, eſſet vir æternitati cõſecrãdus. *Alch.* Domine, Ego cõponam iſtas lites inter illos, & liberabo illud: ſum aliâs vir adeò doctus, ſapiens, adhæc etiã ſum bonus practicus præſertim vbi ad tractandum venitur. *Vox:* Amice, video quidem quòd ſatis magnus, & cũ magno capite ſis, ſed neſcio num tu iſta facere poſſis. *Alch.* Domine, fortaſſis tu ignoras, quid ſciunt Alchy-

chymistę: quoad tractatus semper illi sunt victores, & certè ego nõ sum postremus, modò inimici eius mecum tractare velint: si tractabunt, esto securus, quòd causa cadẽt. Domine, crede mihi, Alchymistæ sciunt tractare. Si tãtùm mecũ tractare velint, Sulphur confestim liberabitur. *Vox:* Placet mihi ingeniũ, audio quòd probatus sis. *Alch.* Domine, dic adhuc mihi, si hoc est verum Sulphur Philos. *Vox:* Hoc quidem est Sulphur, sed si Philosophorum est, tuum est scire. Satis ego tibi de Sulphure dixi. *Alch.* Domine si etiam eius carceres inueniam, an eũ liberare potero? *Vox:* Si scies, optimè poteris; facilius est enim illud liberare quã inuenire. *Alch.* Domine rogo dic adhuc mihi si illud inuenero, faciamne ex illo lapidem Philosop. *Vox.* O amice non est meum diuinare, tu ipse videto: attamen si matrem eius noueris, illã secutus fueris, sulphure soluto lapis in prõptu erit. *Alch.* Domine in quo subiecto est hoc sulphur? *Vox.* Scito pro certo quod hoc sulphur est magnæ virtutis: minera eius sunt omnes res mundi, est enim

in

in metallis, herbis, arboribus, animalibus, lapidibus mineris. *Alch.* Et quis diabolus inter tot res & ſubiecta illū latētem inuenire poteſt? Dic tu mihi materiam, ex qua illum Philoſophi accipiunt. *Vox:* Amice nimis propè accedis, attamē vt tibi ſatisfaciā, ſcito ſulphur vbiq; eſſe, ſed habet quædam palatia vbi ſolet Philoſ. audientiā dare; ſed Philoſophi illud in mari ſuo natans & cū Vulcano ludens adorāt, quādo illud viliſſimo veſtitu incognitum Philoſophi accedunt. *Alch.* Domine in mari illud quærere non eſt meum, cum hic propinquius eſt abſconditum. *Vox:* Dixi tibi ꝙ cuſtodes eius illud in carceribus tenebroſiſſimis poſuerunt, ne illud videre poſſis, eſt. n. in vno ſolo ſubiecto; ſed ſi illud domi non inueniſti, vix in ſyluis inuenies. Ne aūt deſperes in inquirēdo illo, tibi ſacroſanctè dico, illud in auro & argēto eſſe pfectiſsimū, ſed in argento viuo faciliſſimū. *Alch.* Domine libenti animo facerē lapidē Phil. *Vox.* Rē bonā deſideras, ſulphur quoq; libēter diſſolueretur, & ſic Saturn⁹ diſceſſit. Alchimiſtam verò feſsū grauis

ſopor inuaſit, & apparuit illi viſio talis. Vidit in illo nemore fontem aquæ plenum, circa quē deambulabant Sal cū ſulphure inter ſe altercādo, donec vltimò cęperūt pugnare, & intulit ſal ſulphuri vulnus incurabile, ex quo vúlnere loco ſanguinis aqua quaſi lac cādidiſſimū effluxit, ac in magnū flumē creuit. Tūc ex illo nemore egreſſa eſt Diana virgo pulcherrima, quæ cępit lauari in flumine illo; quam dum tranſiens Princeps quidam vir fortiſſim⁹ (& maior ſuis ſeruitoribus) videret, cæpit admirari ei⁹ pulchritudinē, quodq́; eſſet naturæ ſibi ſimilis, & eius amore captus eſt: quod cum illa videret, viciſſim eius amore exarſit; quamobrem quaſi in animi deliquiū cadēs, cæpit mergi; quod vidēs Princeps ille, mandauit ſuis ſeruitoribus vt illā adiuuarent: ſed oēs timuerunt accedere ad flumen. ad quos Princeps ille, quare (inquit) nō adiuuatis Dianā virginē? cui reſponderunt, Domine hoc flumē eſt quidem paruum quaſi exſiccatum, ſed periculoſiſſimum. Quadam vice abſque tuo ſcitu voluimus hoc tranare, & vix à periculo æternæ mortis euaſi-

uasimus; scimus etiam quod & alij nostri antecessores hic perierunt. Tunc Princeps ille deposito suo pallio grosso, ita vt erat armatus in flumen prosilijt, vt opem ferret Dianę pulcherrimæ, porrexitq; illi manum, quę volēs se saluare, ipsum etiam Principem ad se traxit, atque ambo submersi sunt. Paulò post animę illorum ex flumine illo exiuerūt, volitantes supra flumē, aiuntque, optimè nobiscum actū est, aliter enim ab hisce corporibus liberari non potuissemus, quæ polluta & maculata erant. *Alch.* interrogans ait: reuertimini aliquando in illa corpora? *Animæ.* Nō in tam polluta, sed quādo purgabuntur & hoc flumen exsiccabitur per calorem solis, & prouincia hæc sæpius per aerem examinata fuerit. *Alch.* Interim quid facietis? *Animæ.* Hic supra flumen volitabimus donec istæ nebulæ & tempestates cessent. Interim Alchymista in magis optatum somnium de suo sulphure incidit, & ecce apparent illi & venerunt in illū locum multi Alchymistæ quæsitum etiā sulphur: quod cū apud illum fōtem à sale occisum cadauer inuenerunt,

runt, illud inter ſe diuiſerunt: quod Alchymiſta videns, etiam partem accepit, & ſic quilibet illorũ domum reuerſi ſunt, cęperuntq́; in illo ſulphure laborare, & hucuſque non ceſſant; huic verò Alchymiſtæ Saturnus occurrit & ait: Amice, quomodo ſe res habẽt? *Alch.* O Domine multa mirabilia vidi, vix vxor mea credet iſta; iã etiam inueni ſulphur, rogo te mi Domine adiuua me faciamus iſtum lapidẽ. *Saturnus* Libenter mi amice. Præpara ergo argentum viuũ & ſulphur & vitrum huc da. *Alch.* Domine noli habere negotium cum Mercurio, quia eſt nequam, deluſit ſocium meum & alios multos. *Satur.* Abſque argento viuo in cuius regno ſulphur iã Rex eſt, Philoſophi nihil fecerunt, nec ego aliter ſcio. *Alch.* Domine faciamus ex ſolo ſulphure. Satur. Benè mi amice, ſed ita ſuccedet ſicut iubes. Acceperunt itaque ſulphur illud quod Alchymiſta inuenit, & fecerunt ſicut voluit Alchymiſta, cæperuntq́ue laborare miris modis illud ſulphur, tractare in fornaculis mirabilibus, quas plures Alchymiſta habuit:

buit: sed semper in fine ex quolibet labore euenerunt illis candelulæ, quas vetulæ ad accendendum ignem vulgò vendunt. De nouo inceperunt, & sulphur sublimarunt, calcinarunt, sicut Alchymistæ placuit; sed vtcunq; fecerunt, illis semper in fine vt priùs euenit: nam quicquid ex illo sulphure Alchymista voluit, semper candelula fuit, & ait ad Saturnum, verè Domine, video quod iuxta meam phantasiam non vult succedere, rogo te fac tu solus sicut scis. Tunc Saturnus ait, vide ergo & disce. Accepit itaque duo argenta viua diuersæ substantiæ, sed vnius radicis, quæ Saturnus lauit vrina sua, & vocauit illa sulphura de sulphuribus, & commiscuit fixum cum volatili, facta cōpositione in vas debitum posuit, & ne sulphur aufugeret, custodem supposuit, & sic postea in balneum ignis lentissimi (vt materia requirebat) posuit, & omnia optimè fecit. Fecerūt itaque lapidem Philosophicum, quia ex debita materia, nonnisi debitum opus euenit. Alchymista gauisus valdè, accepit lapidem

cum vitro, colorem eius qui erat tan quam sanguis combustus considerãs admirabatur; & præ nimia lætitia cœpit saltare, in quo saltu elapsum est illi è manibus vitrum in terram & fra-ctum est, sicque Saturnus euanuit. Alchymista quoq; è somnis experrefa-ctus, nihil præter illas cãdelulas quas fecerat ex sulphure, in manibus inuenit. lapis verò auolauit, & hucusque volat. vnde volatilis dicitur, & sic miser ille Alchymista nihil aliud didicit ex illa visione, quam candelulas sulphureas facere, qui posteà relicto lapide cœpit esse Medicus, inquirendo lapidem Philosophicum, lapidem renum acquisiuit. Vltimò duxit vitam vt solent eiusmodi Alchymistæ, plerumq; fiunt medici aut smegmatistæ, quod omnibus eueniet, qui sine fũdamento ex auditu aut receptis casualiter per dialecticam ad artem accedunt. Aliqui postea cum illis nõ succedit, dicunt: viri sapientes sumus, gramen crescere audimus, si ars vera esset nos præ cæteris habuissemus, & sic pudore vestiti, ne habeantur pro indignis, (sicuti sunt imò & duræ cer-

uicis)

uicis) contra artem cuculant. Tales hæc scientia odit, ac illis semper in fine principium ostendit. Nos autem indignis hanc artem nihil esse concedimus, virtutis amatoribus verò & veris indagatoribus filijsq; doctrinæ, summoperè illam commendamus, veramque esse & omninò verissimã affirmamus, quam aliquoties coram viris eo spectaculo dignis, magnæ & infimæ conditionis hominibus re ipsa comprobauimus. Non tamen nostris manibus hæc medicina fuit facta sed ab amico talia accepimus, verissima tamen, ad quam indagandam satis inquisitores informauimus; quibus si scripta nostra nõ placent, aliorum Autorum leuiora legant, hac tamen cũ cautela, vt quicquid legerint semper ad possibilitatem naturæ conferant, nec tentent aliquid contra naturam, nec credant etiãsi esset scriptũ in lib. Philosophorum, quod ignis nõ vrit, quia hoc est, contrà naturam: sed si scribitur ignem exsiccandi, calefaciendi vim habere, hoc cum naturaliter fit, credendum est; natura enim semper cum sano intellectu cõuenit,

& in natura nihil difficile, omniſque veritas ſimplex eſt. Tum etiam diſcãt cognoſcere, quæ res in natura ſunt ſibi propinquiores, quod per ſcripta noſtra facilius quam per alia fieri exiſtimamus, cum ſatis ſcripſiſſe putamus, donec aliquis alius veniat qui totam receptam, ſicut ex lacte conficere caſeum conſcribat, quod nobis nõ licet. Sed ne omnia in incipientes vertamus, vobis quoq; qui iam has tranſiiſtis ærumnas aliquid dicemus. Vidiſtiſne regionẽ illam vbi vir ſuã ſibi perduxit vxorem, quorum nuptiæ in domo naturæ celebratæ ſunt? Intellexiſtis quomodo hoc ſulphur vobiſcũ vulgus vidit? Si igitur vultis vt veſtrã Philoſophiam vetulæ exerceant, mõſtrate horum ſulphurum dealbationem. Vulgo dicite: venite & videte, iã enim diuiſa eſt aqua & ſulphur exiuit: redibit cãdidum, & congelabit aquas. Comburite ergo ſulphur à ſulphure incombuſtibili, & lauate, dealbate, rubificate, donec ſulphur fiat Mercurius, ac Mercurius fiat ſulphur, quod poſteà anima auri ornabitis. Nam ſi non ſublimabitis ſulphur à ſulphure,

re, & Mercurium à Mercurio nondũ aquam inueniſtis, quæ ex ſulphure & Mercurio quinta eſſentia creatur & diſtillatur. non aſcendet, qui non deſcendit. Quidquid in hac arte eſt notabile in præparatione, amittitur à multis, ſulphure enim acuitur Mercurius noſter, alias non prodeſſet. Princeps ſine populo miſer: hic Alchymiſta ſine ſulphure & Mercurio. Si me intellexiſtis dixi. Alchymiſta poſtea domum reuerſus, lapidem amiſſum deplorabat, & maximè condolebat, quod Saturnum non interrogauerit, quale Sal hoc fuerit, cum tot varia genera ſalium reperiantur; cætera vxori dixit.

Conclusio.

OMnis inquisitor huius artis, debet inprimis maturo iudicio quatuor elemementorum creationem operationem & virtutes cum suis actibus examinare; si enim horum originem & naturam ignorat, ad cognitionem principiorum non perueniet, nec materiam veram lapidis cognoscet, multò minus finem bonum assequetur; quoniã omnis finis supra suũ principium terminatur. Qui bene scit quid incipit, benè sciet quod finiet. Origo enim elementorũ est chaos, ex quo Deus conditor rerum creauit & separauit elementa, quod solius Dei est. Ex elementis verò natura producit principia rerũ, & hoc per velle Dei solius naturæ est. Ex principijs postea natura mineras producit & omnia, ex quibus etiam artifex imitando naturam, multa mirabilia potest, quoniam natura ex his principijs quæ sunt Sal, Sulphur & Mercurius, mineras ac metalla & omnia genera rerum producit; & non producit simpliciter ex elem. metallũ, sed per principia quæ sunt medium inter elemẽta & metalla: Ergo si natura ista non facit, multò minus ars poterit; & non solum in hoc exẽplo, verum in omni processu naturali dispositio media obseruãda est, propterea hic in hoc tractatu & elementa ipsa, & illorum actus & operationem, tum & principiorum originem satis copiosè descripsimus, (quod hucusque nullus Philos. clariora dedit) vt inquisitor bonus facilius considerare posit, in quo gradu lapis à metallis, & metalla ab element. distant. Non pro-

propterea tamen tractatũ hunc conſcripſimus, vt antiquos Philoſophos redarguere velimus, ſed potiùs eorum ſcripta confirmaremus, & aliqua quæ omiſerũt adimpleremus; cũ & Philo. homines ſunt, non omnia ita ad amuſsim poſſunt, nec vnus de omnibus ſufficienter poteſt. Aliquos etiam miracula à via lineari naturæ ſeduxerunt, vt in Alb. Magno viro & Philoſop. ſagaciſsimo accidiſſe legimus, qui ſcripſit temporibus ſuis grana aurea inter dẽtes demortui in ſepulcro inuenta eſſe. Huius miraculi rationem certam non potuit inueſtigare, ſed hoc vi minerali in homine adiudicauit, & ſuper hanc opinionem cecidit illi confirmatio dicti Morienis, & hæc materia Rex à te extrahitur. Sed hoc erroneum eſt, nã & Morienes Philoſophicè iſta intelligere voluit. Virtus enim mineralis in ſuo regno locata eſt, ſicut & animalis in ſuo regno, vt in libello 12. Tractatuũ iſta regna diſtinximus & in tria regna diuiſimus, quia quodlibet horum abſq; ingreſſu extraneo in ſemetipſo ſtat & multiplicatur. Verum quidẽ eſt in regno animali eſſe & Mercurium ſicut materiam, & ſulphur ſicut virtutem; ſed animalẽ nõ mineralem. Vis ſulphuris animalis ſi nõ fuiſſet in homine, non congelaret ſanguinem Mercurius in carnem & oſſa: ſic etiam ſi non eſſet vis ſulphuris vegetabilis in regno vegetabili, non congelaret aquam, ſeu Mercurium vegetabilẽ in herbas & arbores. Sic quoq; in regno minerali intelligendum eſt. Nõ differunt quidem hi tres Mercurij in virtute, nec illa tria ſulphura, quia quodlibet ſulphur habet vim naturalem Mercurium ſuum coagulare; & quilibet Mercurius

curius

curius habet vim à proprio sulphure coagulare; sed non ab extraneo. Cur autem aurũ inter dentes demortui inuentum vel generatum est, hæc est ratio, quod in vita demortui per aliquẽ Medicum Mercurius in corpus illud infirmum introductus est, vel per vnctionẽ, vel per turbit, vel per alium modum, vt moris & vsus est, & natura Mercurij est ad os patientis ascẽdere, & per vulnera oris cum phlegmate euacuari. Si igitur in eiusmodi cura infirmus obijt, is Mercurius non habens egressum, in ore intra dẽtes remansit, & factum est cadauer illud in vas naturale Mercurij; sic per longum tempus occlusus, sulphure proprio in aurum congelatus est calore naturali putrefactionis à phlegmate corrosiuo Corporis humani purificatus; sed si ibi Mercurius mineralis introductus non esset, nunquã aurũ produceretur; Et hoc est exemplũ verissimum; quod natura in visceribus terræ ex solo Mercurio producit aurum & argentum, ac alia metalla secundum dispositionem loci vel matricis. Quoniã Mercurius habet in se suũ proprium sulphur quo coagulatur in aurũ nisi impediatur ab accidente, vel non habeat calorem requirentem, vel locum occlusum. Non ergò vis sulphuris animalis cõgelat Mercuriũ in aurum sed in carnem; si enim talis virtus in homine esset, in omnibus hoc eueniret corporibus, quod non est. Talia multa miracula & accidentia eueniunt, quæ non benè considerata à Scriptoribus, errores lectoribus inferunt; Inquisitor tamen bonus omnia ad possibilitatem naturæ applicare debet; Si cum natura nõ conueniunt, omittenda sunt; differentia enim

est

eſt inter aurum & aquam, ſed minor inter aquam & Mercurium, minima inter aurum & Mercurium: quam domus auri Mercurius eſt; & domus Mercurij eſt aqua; ſulphur autem eſt coagulum Mercurij, quod quidem ſulphur difficilimè præparatur, ſed difficilius inueſtigatur, quoniam in ſulphure Philoſophorum totũ hoc arcanum latet, quod etiã in penetralibus Mercurij continetur, de cuius præparatione (ſine qua inutile eſt) dabimus aliquãdo in tertio principiorum de ſale, cum hic virtutem & originem praxim ſulphuris tractamus.

Sufficit diligenti Studioſo originẽ Principiorũ hic accepiſſe, cũ incognito principio, finis ſẽper dubius, de quibus nos in hoc tractatu nõ ænigmaticè, ſed clariori ſermone quo potuimus & nobis licet, inquiſitorem allocuti ſumus: per quem ſi alicui Deus mentem illuminabit, ſciet quid ſucceſſor ſuis antecesſoribus debeat, cùm hæc ſcientia ſemper per eiuſmodi ingenia acquiritur, quam nos poſt eiuſmodi claram oſtenſionem in ſinum Dei Altiſſimi Creatoris ac Domini noſtri reponimus, & nos ipſos vna cum bonis Lectoribus in gratiam & immenſam miſericordiam commendamus. Cui ſit laus & gloria per infinita ſæcula ſæculorum.

FINIS.

Vertatur-

p. mem:
pag. 5. hujus tract. citat et promit-
tit Author. alium tractatum de tertio
ppio: scil: ☉. quem vide, in appendice ad
duos tract: Joannis de Monte Snyder.
ist teutsch gedruckt zu Amsterdam 1656.